

Kalymnoksen kaksi
viikkoa

21.9. - 5.10. 1995

Krissen ja Japanin

salaiset
matkapäiväkirjat

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYSLUETTELO	2
Keskiviikko 20.9. 12°C Marttila	3
Torstai 21.9. 29°C Myrties	3
Perjantai 22.9. The heat is on !	4
Lauantai 23.9. Bussilla Pothiaan	7
Sunnuntai 24.9. Laivalla Patmokselle	7
Maanantai 25.9. Jalkaisin maastossa	11
Tiistai 26.9. Keskusteluharjoituksia kreikaksi	16
Keskiviikko 27.9. Telendos !	18
Torstai 28.9. Vespalla saaren ympäri	21
Perjantai 29.9. Lepoa ja virkistystä	23
Lauantai 30.9. Snorkkelin osto	23
Sunnuntai 1.10. Kalymnos Professional Divers	25
Maanantai 2.10. Aitoja Kalymnoksen Pesusieniä	26
Tiistai 3.10. Dolmadakia á la Patris	27
Keskiviikko 4.10. Agios Panthelimonas	28
Torstai 5.10. Χαίρετε Καλυμνο !	29
Yhteenveto Kalymnoksesta	30
Lämpötilat Myrtiesissä loman aikana	32
Kalymnoksen lämpötilojen kehittyminen loma-ajan funktiona	32

Keskiviikko 20.9. 12°C Marttila

Miseliini ja Raffu hoitopaikkaan: Paula Aaltonen, Angelniemi. Erinomaisen fiksu paikka, siistit rakennukset ja pihapiiri. Koirilla on ulkorakennuksen sisätiloissa oma loosi, josta on heilurioven kautta käynti ulkotarhaan. Kissat ovat toisessa ulkorakennuksessa, jossa jokaisella on oma karsina. Samassa rakennuksessa on emännän työtilana hyvin varusteltu keittiö, jossa hänellä on tapana tehdä muitakin puuhia, kuten matonkuteiden leikkuuta, jolloin kissat (yksi kerrallaan) voivat vapaasti kuljeskella myös tässä huoneessa ollen eri tavoin emännän apuna...

Illan mittaan vapaamuotoista pakkaamista ja häsäämistä, ovien lukitsemista, sähköjä pois päältä, roskat ulos jne.

Torstai 21.9. 29°C Myrties

Herätys kello 2.30, tai niillä main - hoh hoijaa. Vesipumppu pois päältä, kaffetta kitusiin. Mahdollisten varkaiden varalle asutun talon tuntua luomaan laitoimme pöytälamppuihin kellokytkimet, jolloin valot syttyvät ja sammuvat aamuin illoin eri aikoihin. Lisäksi pyykkinarulle vanhoja lumppuja ja keittiön pöydälle maitopurkkia, termospulloa, sanomalehteä ynnä muuta rekvisiittaa. Samoin tietysti ulkovalon vahtijussi päälle ja rappusille tikkuaski ja tupakka-aski. Sitten eikun menoksi noin kolmen aikaan aamuyöstä - mikä ajankohta. Onneksi ei tarvitse ajaa kuin Saloon asti.

Salossa auto linja-autoaseman maksuttomalle pysäköintipaikalle puomien taakse. Ristikko-ovi ja puomi avautuvat itsestään sisälle ajettaessa - auton saa ulos käyttämällä joko bussista tai asemalta lipun oston yhteydessä saatavaa polettia, joka sujautetaan puomin yhteydessä olevaan masiinaan. Varsin sopiva systeemi meidän kannaltamme.

Puolitoista tuntia bussissa torkkumista. Lähtöselvitys noin viideltä, arvioitu lähtöaika 6.40. Mitään kuulutuksia ei tule. Vasta joskus seitsemän jälkeen ilmoitetaan, että lähtö viivästyy, koska Kreikan lentoviranomaiset eivät anna lähtölupaa. Uusi arvioitu lähtöaika noin kello 8.00.

Kahdeksan maissa sitten tosiaan siirrytäänkin koneeseen, mutta vieläkään ei päästä lähtemään, koska koneen akkujen latausjärjestelmässä on jotain häiriötä. Mekaanikot tarkastavat asian ja toteavat, ettei paniikkiin ole aihetta. Nousukiitton päästään jonottamaan siinä 8.15 aikoihin.

Jonottamisesta tosiaan on kysymys, sillä samalle kiitoradalle on änkeämässä viisi tai kuusi muutakin konetta. Tässä vaiheessa kaikki sujuu kuitenkin normaalisti ja ilmassa olemme lähestulkoon saman tien, ehkä 8.20.

Tavanomaisen nuuduttavan lentomatkan aikana ei juuri kummoisia tapahdu, maisemia ei oikein jaksa enää ihmetellä ja toisaalta on jossain määrin pilvistäkin. Vasta Egeanmeren yllä alkaa ilma seljetä, ja muutenkin mielenkiinto herätä kuten siinä sivussa me itsekkin.

Aikamme eri muotoisia ja kokoisia saaria pällisteltyämme saavumme tutun, katkaravun muotoisen maakaistaleen ylle, jossa hetken kaarreltuamme ryhdymme laskeutumaan Kosin kentälle siinä puolen päivän korvilla. Ripeästi hoituneiden muodollisuuksien jälkeen annamme ohjata itsemme bussiin, joka kiidättää meidät Kosin lentokentältä Mastiharin satamaan muutaman kilometrin päähän saaren pohjoiselle reunalle. Satamassa siirrymme Neraida -nimiseen purtiloon, jolla keinuttelimme kohti

Kalymnosta varsin rauhallisen merenkäynnin vallitessa. Samalla tietysti nautiskelemme Välimeren auringon ensi säteistä ja sihtailemme kameran objektiivin läpi hiljalleen lähestyvää lomasaartamme.

Saavumme Kalymnoksen kaupungin, Pothian satamaan hyvässä järjestyksessä noin tunnin merimatkan jälkeen ja meidät huoneistohotelli Patrikseen matkaavat neljä henkilöä sijoitetaan taksiin, kun muihin hotelleihin menijät tungetaan hikiseen bussiin. Meidän lisäksemme Patrikseen on tulossa kaksi tyttöä, jotka majoittuvat huoneeseen numero kaksi, kun meille on varattu huone numero yksi.

Matkalla Pothiasta Myrtiesiin taksikuski esittelee matkan varrelta keskeiset paikat, kuten koulut ja sairaalan (!) sekä ne muutamit kylät, joiden läpi tämä saaren valtavyöly kulkee. Koko alkumatkan tie vie tasaisen loivasti ylöspäin, ja mikä menee ylös, tulee ennemmin tai myöhemmin myös alas. Myrtiesiin laskeuduttaessa ensimmäisessä 90° mutkassa taksi pysähtyy. Edessämme avautuu huikaiseva näköala: Myrtiesin kylä pienessä lahdenpoukamassa, taustalla Telendoksen saari ja vielä etäämpänä häämöttävät Kalymnoksen kauimmat niemennokat.

Perillä Patriksessa olemme noin kello kahden aikaan iltapäivällä. Patriksen tyttäret ohjaavat meidät huoneeseemme ja täytyy sanoa, että ensimmäinen vaikutelma on mykistyttävän positiivinen. Huone on siisti ja valoisa. Ulko-ovi on kaksiosainen, josta yläosan voi avata erikseen ikäänkuin ikkunaksi. Parvekkeen oviaukon voi tukkia joko puisin luukuin tai lasiovella, ja merinäköala on jotain sanoin kuvaamatonta. Ranta on noin viidenkymmenen metrin päässä. Oikealla nousee Telendos kaikessa komeudessaan ja vasemmalla olevalla niemellä kohoaa vuori (jonka huipulla radio- ja tv -mastoja). Lisäksi huoneessa on iso ikkuna hotellin sisäpihalle, joka on osittain katettu puurimoituksessa rönsyävällä köynnöksellä. Pesutilat ovat siistit ja tarkoituksenmukaiset ja myös siellä on kiva pieni ikkuna.

Makuutilat on järjestetty puurakenteiselle parvelle, joka tuo mieleen perisuomalaisen mökkikalustuksen - portaille on siististi taiteltu räsymatto, jollaisia löytyy Suomessa joka kodista. Parvellakin on pieni idyllinen ikkuna. Sängyt ovat erilliset, tummaksi petsattua puuta, samoin yöpöydät ja vaatekaappi, jonka viimeistely on ilmeisesti jäänyt tekemättä. Ovet eivät tahdo pysyä kiinni ja kahvojen ruuvit töröttävät sisäpuolella puolen sentin terävinä piikkeinä, joihin on helppo satuttaa kätensä tai repiä vaatteensa.

Yleisvaikutelma on kuitenkin upea. Vain erittäin harvoin halvimmän matkan ostajaa hemmotellaan vastaavanlaisella tasolla ja kauneudella.

Tuskin olemme laskeneet laukut käsistämme, kun nämä gasellinsilmäiset tyttäret kiikuttavat meille kylmää juotavaa ja hetken päästä saapuvat uudelleen, tällä kertaa kahvitarjottimen kanssa. Totta maar - pitäähän sitä matkan päälle kaffetta saada, kreikkalaista sellaista.

Pikaisen laukkujen purkamisen jälkeen poistumme matkanjärjestäjän tervetuloilaisuuteen Massourin kylän Kokkinidis-tavernaan, jossa litkimme pakolliset tervetuliaisuusot ja syömmme hyvällä halulla ja kalliilla hinnalla erinomaista kreikkalaista salaattia, kohtalaista tsatsikia leivän kera, mauttomia viinilehtikäryleitä ja omituisen makuisia lihapullia (keftedes). Lautaselta löytyy myös friteerattua kalaa (mautonta) ja aivan kellovöllistä mussakaa. Mainitut sörsselit huuhtelemme alas Apollo -merkkisellä valkoviinillä.

Paluumatkalla Myrtiesiin hankimme kassillisen peruselintarvikkeita marketista (**ketsuppia**, oliiviöljyä, viinietikkaa, vihanneksia, voita, maitopurkki, olutta, viiniä ja Metaxaa) ja ihailemme lomakylämme merellisiä maisemia, jotka näin ensimmäisenä iltana ovatkin vaikuttavimmillaan.

Lyhyen tutustumiskierroksen jälkeen olemme kohtuullisen valmiita yöpuulle. Vetoamme aikaiseen ylösnousuun ja painumme pehkuihin kumottuamme ostamastamme Metaxapullosta yömyssyksi aimo siivut.

Perjantai 22.9.

The heat is on !

Yöllä havaitsemme, että Hassen matkaesite ei liioitellut - liikenteen melua tosiaan on ”jonkin verran”. Termi viittaa sellaiseen liikenteen melun tasoon, jossa toista vuorokautta matkustaneen henkilön yöunen saanti estyy tai vaikeutuu.

Heräämme huonohkosti nukutun yön jälkeen kukonlaulun aikaan toisaalta tietysti kukonlauluun, mutta ensisijaisesti helvetinmoiseen meteliin, jonka aloittaa aikaisemmilta matkoiltamme jo tutuksi tullut, ah niin rakastettava roskakuskien ammattikunta. Jatkoa seuraa, kun työt sattumalta juuri edellisenä päivänä rakennuskiellosta vapautuneella naapuritontilla alkavat kreikkalaisittainkin ottaen harvinaisen kovaäänisen maansiirtotraktorin ensi kauhaisuilla. Rakennuskielto oli ollut päällä turistisesongin aikana. Sesonki on siis ohi.

Se on erinomainen asia. Tiedossa on rauhallisia lomapäiviä ilman sinne tänne säntäileviä turistilaumojia, aamuyöhön metelöiviä brittihuligaaneja tai tavernojen yliaktiivisia sisäänheittäjiä. Lisäksi sesongin päättyminen tietää hyviä tarjouksia paikallisissa krääsä- ym. -kaupoissa.

Tulemme myöhemmin huomaamaan, että pelko lomailijan auvoista rauhaa häiritsevistä lieveilmiöistä on turha. Kalymnos on vielä suhteellisen turmeltumaton lomasaari ja toivon mukaan sellaiseksi jääkin. Mahdollisuudet tähän ovat olemassa, koska saari on niin pieni, että se tuskin tulevaisuudessakaan kykenee luomaan edellytyksiä varsinaiselle massaturismille.

Joka tapauksessa olemme hereillä ja alamme keitellä aamukahvia supisuomalaisesta Brazil-kahvista, jota olemme kaukonäköisesti varanneet mukaamme paketin kutakin lomaviikkoa kohden. Kahvin valmistuessa kipaisen alakertaan Patriksen Mini Grocery Shop'iin, joka kuitenkin osoittautuu suljetuksi vielä tähän aikaan aamusta. Emme anna sen pilata ensimmäisen loma-aamun herkkää tunnelmaa, vaan vetäydymme parvekkeellemme juomaan ensimmäisen kupillisen.

Toisella yrittämällä rouva Patris sitten jo ilmestyykin paikalle availemaan munalukkoja kaupan ovesta ja kylmäkaapin ympärille kiedotusta kettingistä. Kalimerat toivotettuani pääsen psomi- eli leipäkaupan tekoon. Pieni pyöreä psomi maksaa viisikymmentä ränkylää eli yhden markan.

Aamupalan jälkeen pakenemme naapuritontin rakennustyömaan meteliä rannalle, jonne hotellin rappusilta on viitisenkymmentä metriä matkaa. Kävelemme rantaa pitkin Massouriin saakka erilaisia poukamia tutkien. Rannat ovat kauttaaltaan pikkukivirantoja. Rauhallisemmissa kohdissa, joissa merenpohja muodostuu suuremmista laavakivilohkareista näkyy olevan todella runsaasti merisiilejä, jotka saavat meidät harkitsemaan kunnollisten rantasandaalien hankkimista. Myöhemmin käy kuitenkin ilmi, että uimakelpoisilla rannoilla merisiilejä ei esiinny, joten sandaalihankinnat jäävät tältä erää tekemättä.

Keskustelemme käventelyn lomassa apokalyptisista aiheista ja päätämme varata paikkamme pyhiinvaellusmatkalle Patmoksen saarelle Johanneksen ilmestyksen 1900 -vuotispippaloihin. Kuuleman mukaan meidän lisäksi paikalla olisivat myös itse iso-igumeeni, patriarkka Bartholomeus, pääministeri Papandreu nuorine, vallanhimoisine vaimoineen ja vieläpä itse Hillary Clinton.

Iltapäivällä käymme tiedustelemassa laivamatkan yksityiskohtia Hassen toimistolla ja saamme kuulla, että laiva lähtee sunnuntaina 24.9. seitsemän aikoihin Pothiasta, joten herätys on aikaisin ja kaupunkiin on mentävä taksilla. Oppaamme varaa meille saman tien laivaliput menomatkalta hintaan 3400 drx ja lupaa tilata taksin klo 6.15 hotellimme eteen. Paluumatkalle liput pitää ostaa laivalta.

Samalla käynnillä huomautamme oppaalle, että hiustenkuivaajan pistoke ei sovi paikalliseen rasiaan ja anomme adapteria. Pistorasioiden epäyhteensopivuudesta ei ollut mainintaa matkaesitteessä, joten emme osanneet varautua tilanteeseen. Opas, joka muuten oli jo viikonloppuna lähdössä talveksi Kanarialle vastaaviin tehtäviin, kertoi että hänellä on henkilökohtaisessa käytössään Patrikselta lainattu adapteri ja että hän voisi toimittaa sen meille vielä samana päivänä.

Ihmettelimme myös sitä, ettei meitä oltu informoitu etukäteen kraanaveden suolaisuudesta. Ei siksi, että se meitä olisi suuremmin häirinnyt, mutta olisimme voineet varata mukaan kokoonpainuvan vesikanisterimme.

Kalymnoksen saarella tai ainakin Myrtiesin ja Massourin kylissä hanoista tuleva vesi otetaan ilmeisesti suoraan Välimerestä. Se soveltuu erinomaisen hyvin vessan huuhteluun, pyykin pesuun ja vielä peseytymisvedeksikin, mutta juotavaksi tai edes hampaiden pesuun siitä ei ole. Makea vesi on haettava erityisiltä vedenottoaikoilta, joihin se ymmärtääksemme tuodaan tankkiautoilla. Tokihan vettä saa ostaa kaupoistakin muovipulloissa, joita voi tyhjinä löytää mitä ihmeellisimmistä paikoista. Katsomme moisen jätteen tuottamisen siinä määrin epärationaaliseksi, että emme halua olla sen kanssa missään tekemisissä.

Meitä lähin vedenottopiste sijaitsee Massourissa, siis noin kilometrin päässä - ainakaan siihen ei vettä näyttänyt valuvan mistään itsestään. Vedenottamo muodostuu parin kuution suuruista betonisäiliöstä, jonka päällä on n. 30 x 30 cm:n suuruinen luukku, jonka kautta täyttö ilmeisesti tapahtuu, ja jonka kyljessä on vipuhana veden juoksuttamista varten. Säiliön päällä on patsas, joka esittää vesiruukku kantavaa naista. Koska käytämme veden kuljettamiseen kaupoista löytyviä puolen ja puolentoista litran mineraalivesipulloja vedenhakureissun saa tehdä jokseenkin päivittäin.

Suolaisella vedellä pesemisestä muuten seuraa se, että pyykki kuivuttuaankin sisältää huomattavan määrän suolaa. Esimerkiksi lakanat ja muut vuodevaatteet ovat uskomattoman kovia ja raskaita, puhumattakaan froteepyyhkeistä, jotka hotellissamme ovat vielä huomattavan kookkaita. Ne ovat kuivanakin painavia ja kosteina niitä tuskin heiveröisempi henkilö jaksaa liikutella.

Kiertelemme muutaman aikaa kylällä ja riennämme sen jälkeen rannalle päivää paistattelemaan. On erinomaisen sopiva ilma siihen tarkoitukseen, lämmintä lähes kolmekymmentä astetta ja leppeä tuulenvire viilentää sopivasti.

Palatessamme huomaamme oppaan toimittaneen adapterin ovellemme. Lattialta löytyy myös lappunen, jossa opas muistuttaa meitä talvi- eli normaaliaikaan siirtymisestä, joka sattuu juuri samaan aamuyöhön, jolloin olemme lähdössä laivamatkalle.

Kerromme illalla matkasuunnitelmastamme Patrikselle ja hän lupaa myös osaltaan pitää huolta, että olemme oikeaan aikaan valmiina.

Lauantai 23.9. Bussilla Pothiaan

Säännönmukaisten aamutoimien jälkeen (joita en juuri tämän jälkeen aio edes mainita, mikäli aamutuokiossa ei ole mitään tavallisuudesta poikkeavaa) ajattelimme juhlistaa viikonloppua ja syyspäiväntasausta piipahtamalla saaren (pää)kaupungissa. Pothian ilma on pieneksi, noin kymmenentuhannen asukkaan kaupungiksi harvinaisen saastunut. Erityisen tukalaa hengittäminen on sataman tienoilla, etenkin näin hellepäivänä. Kaupunki sijaitsee lahdenpoukamassa ja on vuorenrinteiden ympäröimä, joten pakokaasut eivät ilmaa raskaampina haihdu minnekään - mereltä puhaltava tuulenvirekin vain pakkaa saasteet entistä tiukemmin kapeille kaduille ja vasten vuorenrinteitä.

Raikkaampaan ilmaan tottuneina emme kovin kauaa viihdy kaupungissa, vaan parin tunnin kiertelyn jälkeen hyppäämme bussiin ja köröttelemme takaisin kotikyläämme, jossa sentään voi hengittää.

Päivä on jälleen mitä parhain vietettäväksi meren äärellä loikoillen, ja juuri sitä teemme koko iltapäivän. Vain kuumimpana tuntina käymme huoneistossamme popsimassa välipalaa ja viettämässä lyhyen siestan.

Illemmalla kuljemme Massourin putiikeissa vakaana aikomuksena ostaa reppu. Olemme ajatelleet repun olevan erityisen tarpeellinen näin matkan päällä, mutta kyllä hyvälle repulle käyttöä löytyy koti-Suomessakin.

Valtaosa tarjolla olevista repuista on joko nahkaisia tai nailonkankaisia, mutta olemme päättäneet hankkia aivan tavallisen kankaisen repun. Perusteluna tähän tiettyjen henkilökohtaisten makumieltymysten lisäksi on se, että erityisesti helteisissä olosuhteissa kangasreppu on miellyttävämpi ja hengittävämpi selässä. Tällainen reppu on myös helppo pestä pesukoneessa.

Ostamme repun hintaan 6000 drx, joka suomalaisiin hintoihin nähden ei nyt tunnu huikaisevan edulliselta, mutta on joka tapauksessa vain noin kolmannes nahkaisen repun hinnasta.

Repulle on olemassa paikallisesti aivan erityinen tilaus: vedenkuljetusvälineenä se on aivan vertaansa vailla. Sinne sopii kolme isoa puolentoista litran pulloa ja vielä pari pienempää, jotka kaikki kulkevat mukana melkein huomaamatta samalla, kun muutenkin käymme kylillä kävelemässä. Huomenna tuliterä reppu saa varsinaisen tulikasteensa, kun pakkaamme sen Patmoksen matkaa varten.

Sunnuntai 24.9. Laivalla Patmokselle

Aamuhämärissä, joskus viiden maissa Krisse nousee kahvinkeittoon. Aamuaurinko ei täällä ylipäänsäkään estä pitkään nukkumista aamulla, sillä Myrtiesissä aurinko nousee vuoren takaa ja osuu kylään vasta siinä yhdeksän tienoilla aamupäivällä. Mainitut rakennuspuuhat naapurissa toisaalta kyllä pitävät tehokkaasti huolen siitä, ettei turisti liiaksi pääse veltostumaan. Kaiken lisäksi myös toiselle naapuritontille, meidän - tai Patriksen - puutarhaamme on ilmaantunut rakennusmiehiä ja onpa siellä pariin otteeseen käytetty moottorisahaakin.

Vielä tähän aikaan ei kuitenkaan näy kylän raitilla juuri minkäänlaista liikennettä. Sunnuntaiamu on tietysti vielä arkiamuja rauhallisempi. Pakkaamme reppuun tarpeellista varustusta pitkän päivän varalle, erityisen runsaasti evästä, ja olemme tavan mukaan valmiina melkein tunnin ennen aikojaan. Jossain vaiheessa Patris koputtaa ovelle ja huikkaa huomenet - hän muisti varmistaa, että olemme lähtövalmiina.

Taksi tööttäilee sentään jo kuuden jälkeen kadulla, etuajassa sekin, ja hyppäämme juronpuoleisen kuljettajan uudenkarheaan Toyotaan. Jostain syystä suurin osa takseista on väriltään harmaita, niin tämäkin. Saattaa olla, että harmaa auto kuumenee vähiten auringossa, mutta todennäköisesti värivalinnan taustalla on jokin byrokratian määräyskin. Tosin muunkin värisiä takseja näkyy liikenteessä olevan.

Suhteellisen hiljaisen taksimatkan päätteeksi saavumme Pothiaan, jossa kuljettaja kiikuttaa meidät aivan laivamme viereen. Laiva muistuttaa alkuaikojen ruotsinlaivoja ja saattapa sellainen ollakin, joka tapauksessa jo parhaat päivänsä nähnyt, mutta paikallisesti ottaen varsin siisti alus. Esimerkiksi turkulaisesta satamatoiminnasta poiketen varsinaista matkustajaterminaalia ei ole, vaan terminaalityönnät hoidetaan autokannelle, yläkerroksiin vievien rappusten juurelle nostetun pienen puiden pöydän äärellä yhden miehen voimin. Tälle virkailijalle tarjoamme oppaamme meille kirjoittamaa matkalippua. Hetken paperia pyöriteltyään virkailija hyväksyykin meidät matkustajiksi alukselleen ja myypä vielä meille illaksi paluulipunkin.

Terminaalimuodollisuuksista näin selvittyämme siirrymme kierreportaiden kautta ylemmälle kannelle tutkimaan purkin palveluja ja merikelpoisuutta noin yleensä. Aluksessa on hyvään ruotsinlaivatyylisiin sitseria, jossa on runsaasti vapaita paikkoja. Näyttää siltä että sitserian vieressä sijaitsevan baariosaston ikkunapöydät ovat halutuimpia paikkoja, sillä nämä ovat jo kaikki varattuja sisään saapuessamme, vaikka olemme aikaisia, eikä laivassa vielä ole kovin paljon matkustavaisia.

Varaamme joka tapauksessa paikat sitseriasta, eihän sitä tiedä miten täyteen laiva tulee. Etukäteen ainakin puhuttiin, että juhlille menijöitä olisi pilvin pimein ja jopa matkalipun saanti voisi olla kiven takana. Tässä vaiheessa näyttää siltä, että mistään varsinaisesta hysteriasta ei voi puhua. Jossain vaiheessa huomaan kummastelevani, eikä aluksessa ole lainkaan tax-free -myymälää, kunnes muistan, että paattihan on kotimaan liikenteessä. Tarjoilu kuitenkin pelaa miten kuten - baarista saa virvokkeita, voileipiä ja paikallisia lihapiirakoita.

Ryhdyimme syömään eväitämme niin pian kun baarimikko saa kahvivetensä kuumennettua. Iso kuppi neskahvia maksaa neljäsataa drakmaa, joka onkin ihan hyvä hinta moisesta litkusta. Parempaa kuitenkin kuin ilman, tuumaamme ja sämpylän kyytipoikana puoltaa aivan hyvin paikkaansa, varsinkin kun vaihtoehtoja ei juuri ole.

Baarin siisteydestä ja järjestyksestä vastaa tuimailmeinen herra, joka siivoaa pöydät, huolehtii kaikin puolin tilojen viihtyisyydestä mm. antamalla tapakasvatusta pähkinöitä mutusteleville maanmiehilleen ja seurustelee siinä sivussa vielä lähes tasapuolisesti kaikkien matkustajien kanssa. Pääsääntöisesti seurustelu tapahtunee kreikaksi, joten meidän jututtamisestamme hän ei tunnu olevan kiinnostunut.

Kreikan tupakkalaki, jos sellaista on olemassa, lienee melko liberaali. Koko matkan ajan baarin ilma on tasaisen savunharmaa, vaikka ainakin päiväsaikaan kaikki ovet ovat auki ja läpiveto päällä. Tunnelma tuo mieleen entisaikojen linja-autot: mummut torkkuvat pitkällään penkeillä, joku syö eväitään, papparaiset puhuvat politiikkaa, joku voi huonosti ja pyytää pussia. Monesta näkee, että matka on merkittävä ja sitä on suunniteltu pitkään.

Tutkimme laivan reittiakataulua baarin takaseinällä ja huomaamme, että alus ei juuri jouda satamassa seisomaan. Reitit vaihtelevat eri viikonpäivinä, pohjoisin satama on Samos, etelässä Astipaleia ja Nissiros. Näin sunnuntaisin käydään Samoksella saakka.

Matkan aikana keskitymme pääasiassa auringonottoon ylimmällä kannella ja maisemien tarkasteluun. Matkustajat ovat valtaosin paikallista väkeä, mutta joukossa on myös Tanskan kakkostv:n kahden hengen filmiryhmä ja muutamia muitakin vähemmän välimerellisiltä näyttäviä.

Ensimmäinen pysähdys on kuitenkin Leroksella, jonka satama on pitkän, kauniin lahden pohjukassa. Pysähdys on lyhyt ja laiva peruuttaa melko pitkälle lahdelle ennen kuin kääntyy - satama-allas lienee

siis matala ja loivapohjainen. Ennen Patmosta pysähdytään vielä pienellä Lipsin saarella, josta takaisin avomerelle tullessa hetken päästä Patmoksen hahmo alkaa näkyä horisontissa.

Kaukana Patmoksen rannasta ensimmäiset armeijan sota-alukset vartioivat korkeiden vieraiden, ja miksei meidänkin turvallisuuttamme. Kreikan lippujen ohella esillä on vähintään yhtä paljon keltaisia lippuja, joissa on musta vaakunakuvio. Kyseessä lienee jokin ortodoksisen kirkon symboli.

Patmoksen satamassa, joka sijaitsee pienessä Skálan kylässä on suorastaan ahdasta, kun armeijan alusten ja huvijahtien seassa vielä paikallisten asukkaidenkin veneet yrittävät löytää paikkansa. Asianmukaisesti Nissos Kalymnos kuitenkin kiinnittyy laiturin ja pääsemme astumaan kenties pyhemmälle maaperälle kuin koskaan aikaisemmin.

Satamassa on myös poliiseja enemmän kuin ehkä koskaan olemme samassa paikassa nähneet, niin myös erilaisia filmiryhmiä, paikallisia tv- ja radiotoimittajia ja ortodoksipappeja. Kerta kaikkiaan mitä melkoisin hässäkkä. Pyörityämme hetken ympyrää pakenemme hieman sivummalle tonkimaan reppuamme ja miettimään toimintasuunnitelmaa. Huomaamme, että sivukadutkin ovat saaneet tuoreen asfalttipeitteen ja yleisilme muutenkin on paikallisiin oloihin nähden huomattavan huoliteltu. Mikä yllättävintä, siisteys ei lopu pääkatujen varsiin, vaan aivan kaikkialla on pyritty saamaan paikat kuntoon. Taloja, ovia ja ikkunanpieliä on maalattu ja puutarhoja siistitty. Muutamain paikoin näkyy, että aika on loppunut kesken ja talosta on saatu maalatuksi vasta julkisivun puoleinen seinä.

Päätelämme, että tällainen suuri kirkollinen tai muu tapahtuma on pienelle saarelle varmasti tervetullut piristys- ja raharuiske kerran vuosisadassa. Mitä ilmeisimmin korjauksiin ja kunnostuksiin on saatu EU:n ja/tai valtion tukea. Sama ilmiöhän havaittiin aikoinaan Korfulla, jossa Unionin miehet pitivät huippukokoustaan. Erinomaisen sopiva juhlan aihe on juuri historiallis-uskonnollinen muistopäivä, koska sitä ei tarvitse erikseen anoa, vaan sadan vuoden kuluttua Johanneksen Ilmestyksen 2000 - vuotisjuhla lankeaa luonnostaan kuin Manulle illallinen.

Kiertelemme tovin Skálan sataman ympäristön kaaoksessa ja lähdemme tallustelemaan maantien vartta Pyhän Johanneksen luostarilinnakkeelle, joka kohoaa monumentaalisenä vasten syvänsinistä taivasta saaren korkeimmalla kohdalla. Saaren ns. pääkaupunki, nimeltään Khóra on aikojen kuluessa lähinnä turvallisuussyistä muodostunut linnakkeen läheisyyteen vuoren rinteelle. Aiemmin ihmiset kävivät päivisin Skálassa tekemässä kauppaa ja kipusivat taas illalla takaisin pääkaupunkiin. Nykyisin näyttäisi asutusta olevan noin silmämääräisesti yhtä paljon rannan tuntumassa kuin ylhäällä rinteelläkin.

Jonkin matkaa käveltyämme huomaamme, että linnakkeelle pääsee myöskin kivettyä oikopolkua pitkin. Vaikka polun kivet ovat liukkaita ja nousu paikoitellen jyrkkää, kulku on miellyttävämpää kuin maantiellä, jossa liikenne on vilkasta ja katku sen mukainen.

Sunnuntai-iltapäivä Patmoksella on kuuma. Lämpötila on lähes kolmekymmentä astetta ja tuulta ei ole juuri lainkaan. Matka Skálasta Khóraan on ehkä kolme neljä kilometriä, mutta tuntuu pitemmältä näissä olosuhteissa. Näkymät polulta alas satamaan ja yli koko saaren korvaavat kuitenkin vaivat ruhtinaallisesti. Patmos on harvinaisen kaunis saari. Ensinnäkin siksi, että se on suhteellisen vihreä ja korkeuserot monia muita saaria pienempiä. Havaintomme mukaan nämä kaksi asiaa korreloivat voimakkaan positiivisesti niin Kreikan saaristossa kuin luonnossa yleisemminkin. Patmoksen korkein kohta Profitis Ilias linnakkeen eteläpuolella on 269 metriä korkea. Toiseksi saaren rantaviiva on erittäin rikkonainen muodostaen runsaasti kauniita lahdenpoukamia, joista maasto nousee melko loivasti sisämaahan päin mentäessä. Kaikki nämä pinnanmuodostuksen ilmiöt voi nähdä Khóraan vievältä polulta. Mitä ylemmäs kulkee, sitä paremman yleiskuvan saaresta saa.

Perille linnakkeelle päästyämme havaitsemme, että poliisien suhteellinen osuus kulkijoista on täällä mikäli mahdollista, vielä suurempi kuin alhaalla satamassa. Ihastelemme maisemia linnakkeen pihalta ja portailta ja silmäilemme päällisin puolin myös itse linnaketta. Sisälle meillä ei ole asiaa - siellä ovat käynnissä varsinaiset juhllaisuudet ja sisäänpääsyn edellytyksenä on että olet ”decently dressed”. Päätelämme, että tilaisuus on tarkoitettu vain erityisen pyhille henkilöille ja että pyhyys on kaikkien nähtävissä asianomaisen vaatetuksen värityksestä ja pituudesta. Mitä tummempi ja pitempi kauhtana, sen pyhempi henkilö. Reilusti alle polvipituuisissa turistishortseissamme ymmärrämme olla edes yrittämättä tunkeutua tapahtumien keskipisteeseen. Ehkä kuitenkin jotakin pyhyydestä vuotaa

rakennuksen ulkopuolelle ja tarttuu meihinkin, ainakin shortsini näyttävät jo hieman tummemmilta kuin ensimmäisenä lomapäivänä...

Luostarilinnakkeen nähtyämme lähdemme kiertelemään kaupunkia. Linnakkeen ympäristön lähikadut ovat täynnä ihmisiä ja apokalyptista krääsää, mutta etäämpänä on sitäkin rauhallisempaa. Sunnuntaipäivänä ja vielä siestan aikaan ei liikkeellä näy ristien sielua. Kävelemme aivan kaupungin etelälaidalle, josta näkyvät rinteessä jököttävät kolme tuulimyllyä ja vähän matkan päässä lahdella pieni ja karu saari. Tässä paikassa syömme loput eväämme ja kuvaamme pyynnöstä kaksi paikalle osunutta turistia heidän kamerallaan.

Kuljemme takaisin linnakkeelle sortumatta ortodoksisen rihkaman houkutuksiin, poseeraamme vielä tienvarren kaiteella, josta ystävällinen (ammattikuvaajan oloinen) kreikkalaismies ikuistaa käyntimme ja lähdemme samaa polkua pitkin takaisin Skálaan. Iltapäivää on vielä pitkästi jäljellä, sillä laivamme laskettu aika on vasta 18.00. Tutkimme turistikauppoja ja pitkällisen miettimisen jälkeen investoimme kalliiseen kalenteriin, Patmoksen turistioppaaseen ja t-paitaan.

Tässä vaiheessa alkaa jo hiukoa siinä määrin, että alamme etsiä ruokapaikkaa. Tarjonta on niukkaa, varsinkaan auringon puoleisia terasseja ei tahdo löytyä ja niinpä istahdamme pöytään, joka on sijoitettu kadulle rakennuksen seinän viereen. Pöytiä on kadulla paljon, niin myös asiakkaita, ja henkilökunnan resurssit rajallisia. Naapuripöydässä yksin istuvalle tytölle ei ole vielä tuotu edes ruokalistaa, vaikka hän kertoo odottaneensa jo yli kolme varttia. Näin ollen voidaan sanoa, että meillä käy tuuri, sillä saamme tehtyä tilauksemme samalla, kun tilaus otetaan naapuripöydästäkin. Kaiken kaikkiaan ruokailuamme kuuluu aikaan vain puolisen tuntia ja poistumme paikalta kuta kuinkin samaan aikaan kuin naapuripöydän tyttökkin.

Satamassa hässäkkä alkaa tiivistyä. Selvästikin jotain erikoista on tapahtumassa. Poliisien ja toimittajien määrä lisääntyy ja tv:n ja radion tekninen henkilökunta liikehtii hermostuneesti johtovyyhtiensä keskellä. Keskelle risteystä on ilmestynyt poliisi ”liikennettä ohjaamaan”. Samanaikaisesti viitoillessaan autoja ajamaan liikenteenjakajan vuoroin väärältä, vuoroin oikealta puolelta hän seurustelee paikalle osuneen kaverinsa kanssa. Toiset autoilijat ajavat poliisin ohjeiden mukaan, useimmat eivät.

Yritämme etsiä näköalapaikkaa yleisen sekamelskan keskeltä ja onnistummekin nousemaan kiviselle kaiteelle, josta voi nähdä ihmismassan yli. Puolen tunnin odottelun jälkeen poliisit alkavat tyhjentää rantakatua ihmisistä, ja tuokion kuluttua katua pitkin saapuu ensin muutama moottoripyöräpoliisi, sitten muutama poliisiauto ja niiden jäljessä letka mustia mersuja, joiden takapenkeillä näkyy koko liuta partaisia ortodoksipappeja korkeissa päähineissään. Joku noista oli epäilemättä patriarkka Bartholomeus.

Autot kaartavat satamassa odottavien huvijahtien luokse, ja korkeat vieraat siirtyvät arvokkaasti aluksiin samalla kun paikallisten tv-yhtiöiden uutisankkurit raportoivat asiaa Kreikan kansalle ja koko maailmalle. Tiedä vaikka mekin olisimme heiluneet illan pääuutislähetyksessä jossain taustalla. Koko show ei kuitenkaan vielä ole ohi. Väki joukko parveilee edelleen kadun varrella ja tuokion kuluttua odotus palkitaan: uusi mustien autojen rykelmä saapuu satamaan, mutta ei odotetusta suunnasta, vaan eräältä sivukadulta.

Väärässä paikassa odottaneille ihmisille tulee kiire. Juoksujalkaa ja toisiaan tönien he ryntäävät mustien autojen jäljessä huvijahtien parkkipaikalle satama-alueen toiseen päähän. Onnekkaasti satun seisomaan oikeassa paikassa, autot ajavat ohitseni niin, että minun ja autojen väliin jää vain pari metriä. Ryhmän edustavimman mersun takapenkillä näen nuorehkon vaalean naisen ja vanhemman miehen. ”Ahaa, Hillary Clinton ja Andreas Papandreu !”, riemuitsen. Tässä uskossa jäämme odottelemaan, saimmeko jopa valokuvattua kuuluisat vieraat, mutta he poistuvat ripeästi jonkun paikallisen miljardöörin heidän käyttöönsä antamaan jahtiin, jonka ikkunat on peitetty mustalla kankaalla. Jahdin kannella on jonkin verran liikehdintää, mutta kukaan arvovieraista ei tule ulos kansaa tervehtimään.

Lievästi pettyneinä palaamme rahvaalle tarkoitettulle laiturille ja alamme ihmetellä, eikö meidän laivamme pitäisi jo pikku hiljaa saapua. Kello on viiden maissa iltapäivällä, ja ajattelemme että laiva viipyy sentään jonkin aikaa satamassakin ja lähtöaika on kuudelta. Hetken tuumailtuamme kysymme

asiaa mieheltä, joka kadulle nostetun pöydän ääressä myy lippuja kyseiselle alukselle. Saamme kuulla, että laiva saapuukin vasta noin 19.15, ja jatkaa matkaa saman tien.

Vai niin. Mietimme, miten saisimme aikamme kulumaan viilenevässä illassa, kun kiinnitämme huomiomme keskelle satama-aluetta rakennettuun korokkeeseen, jonka ympärille väki on alkanut kerääntyä. Lavan takareunassa seisoo joukko soittajia virittelemässä instrumenttejaan ja tuossa tuokiossa saamme seurata vauhdikasta kansantanssiesitystä.

Ryhmä on varsin taidokas, etenkin bändin täytyy olla kansallista eliittiä - siksi hyvätasoiselta musiikki kuullosti. Solistin osassa on hyvä-ääninen naislaulaja, joskin parissa kappaleessa myös yhtyeen erinomainen viulisti laulaa.

Esitys kestää jokseenkin laivan tuloon asti - viimeisten kappaleiden aikana estradi on vapaa kaikille kreikkalaisen tanssin taitajille. Alkuhämmennyksen jälkeen korokkeella pyörähtelee useita kymmeniä tanssijoita, niin kreikkalaisia kuin ulkomaalaisiakin. Itse emme tällä kertaa osallistu tanssiin, vaan seuraamme tapahtumia hyvän matkan päästä satama-aukion reunalta.

Soittolavan hiljentyessä illan hämäryydessä Nissos Kalymnos kiinnittyy laituriin. Valvovalla virkamiehellä on ylivoimainen tehtävä yrittää hillitä matkustajia ryntäämästä laivaan välittömästi kun laskusilta koskettaa satamalaiturin betoniam. Koko porukka säntää jälleen baaritiloihin, mutta vielääkään ei ole varsinaisesti ehdasta, vaikka ulkokannella tuskin on kovinkaan moni. Ainakin itse olemme viluisia - kuuman päivän jälkeen alle kaksikymmentä astetta tuntuu viileältä, ja kummallakaan meistä ei ole mukana minkäänlaista takkia. Varsinaisia matkailijoita!

Varhainen herätys ja pitkä päivä alkavat vaatia veroaan ja vetäydymme sitseriaan torkkumaan ja puimaan päivän tapahtumia. Patmoksen matka on ehdottomasti ollut kokemuksen väärä. Se on paljastanut Kreikan saaristosta aivan uusia ulottuvuuksia, kuten sen että merimatkat ottavat aina aikansa. Paluumatka tuntuu erityisen pitkältä, kun ulkona ei ole juuri mitään katseltavaa, vain joskus harvoin näemme jonkun laivan tai saaren valoja pimeässä yössä.

Poikkeamiset välisatamissa hoituvat nopeasti; Lipsillä ja Leroksella vain pari ihmistä kummassakin poistuu laivasta. Suurin osa matkustajista torkkuu pitkällään baarin penkeillä, kunnes järjestyksenvalvoja tuuppii heidät hereille vähän ennen Pothiaan saapumista puolen yön aikoihin.

Olemme pari tuntia jäljessä aikataulusta, linja-autosta ei ole enää toivoakaan ja taksitkin ovat häipyneet sataman tolpalta. Kävelemme kuitenkin hiljaista satamalaituria pitkin bussipysäkille - tässä yhteydessä ei voi puhua linja-autoasemasta - siltä varalta, että siellä olisi myös päivystäviä takseja. Eipä ole. Pienoinen ärtymyskin käy mielessä: ”Eikö tästä helvetin käpykylästä pääse edes pois tähän aikaan!”. Vaan turhapa tässä on tuihtuilla, kun ei ole edes ketään näkemässä - yhdessä jo pimennetyssä tavernassa sentään kotiinlähtöä tekevä ravintoloitsija luo ihmettelevän katseen peräämme. Täältä ei siis kerta kaikkiaan löydy mitään yöelämää, jonka syövereihin voisi sukeltaa - nimittäin jos olisi sellaisesta kiinnostunut. Lähdemme kävelemään takaisin päin samalla seuraten, josko näkisimme liikkeellä taksin, jonka voisimme pysäyttää lennosta.

Sen verran meillä sentään on vielä onnea - saamme taksin, ja kuljettajakin on vielä juttutuulella. Opimme mm. miksi tienvarren puiden alaosa on kalkittu valkoiseksi. Siihen on kolme syytä: jalankulkijoiden hahmot näkyvät paremmin auton valoissa, kalkkikerros suojaa puita tietyiltä kasvitaudeilta ja lisäksi valkoiseksi kalkitut puut ovat myös kauniita. Näin siis taksinkuljettajan mukaan.

Vihdoin puoli yhden aikoihin pääsemme huoneeseemme rättiväsyneinä, mutta onnistuneen ja antoisan matkan tehneinä. Suoritamme iltatoimet lyhyen kaavan mukaan ja painumme pehkuihin tietoisina siitä, että vastassa on arkiamu, ja rakennustyömaalla uudet, mahdollisesti entistä meluisimmat koneet odottavat käynnistäjäänsä.

Maanantai 25.9.

Jalkaisin maastossa

Maanantaiaamun lämpötila on alle kaksikymmentä astetta. Tarkkaan ottaen yhdeksäntoista siihen aikaan, kun nousemme tarkastamaan lukeman. Ilma on siis viilenemässä.

Kuten arvata saattaa, otamme aika lailla levon kannalta. Aamupuuhien jälkeen suuntaamme rannalle loikoilemaan. Mielessä on sekin tosiseikka, että tähän aikaan syksystä Kreikan saarilla voi tulla hyvinkin vilpoista ja tuulista. Hyvät ainekset tähän ovat jo ilmassa: tuuli nostattaa pieniä vaahtopäitä merellä ja ilma on lähinnä puolipilvistä. Eipä silti, kyllä rannalla hyvin tarkenee, mutta pahempaa saattaa olla tulossa. Sitä paitsi on syytä muistaa, että emme ole koskaan aikaisemmin olleet näin pohjoisella saarella.

Siesta-aterian jälkeen Krisse painuu rannalle lueskelemaan Patmos-kirjaa ja minä lähdän käventelemään läheisille kallioille kameran kanssa. Tarkoituksena on verestää muistia ja kokeilla, miten kameraa taas oikein käytettiin. Mukana ovat molemmat objektiivit ja yritän ottaa mahdollisimman erilaisia kuvia eri asetuksilla katsoakseni sitten lopputuloksista, mitä kaikkea laitteistolla ylipäänsä on mahdollista kuvata.

Myrtiesin takana kohoavat Kalymnoksen korkeimmat vuoret. Saaren korkein kohta, Profitis Ilias on noin 700 metrin korkeudella. Vuoret ovat laavakiveä ja tiettyyn pisteeseen asti verraten loivarinteisiä, joten niillä on kohtuullisen helppoa liikkua ilman vuorikiipeilijän varusteitakin. Tosin viimeiset parisataa metriä ovat lähes pystysuoraa nousua.

Meitä lähin vuori on Maria, jonka korkeudeksi kartta ilmoittaa 655 metriä. Alkumatka taittuu Myrtiesistä Pothiaan vievää maantietä, mutta heti ensimmäisestä jyrkästä mutkasta kannattaa jalankulkijan mennä suoraan eteenpäin hiekkatietä. Parinsadan metrin päässä hiekkatie nousee vasemmalle rinteeseen. Tässä on ns. ylätien toinen pää - vastakkainen pää on Massourin kylän jälkeen pohjoispuolella.

Tällä kertaa kuljen kuitenkin suoraan eteenpäin, koska sinne näyttäisi vievän jonkinlainen polku. Polut ovat aina mielenkiintoisia, niin nytkin. Sadan metrin päässä polku käytännössä päättyy kallioiden väliin, mutta siitä risteää toinen, joka vie ylöspäin kohti päätien korkeinta kohtaa - sitä, jossa taksi tulopäivänä pysähtyi näyttämään maisemia.

Päätielle kivuttuani kävelen sitä parisataa metriä ja kiipeän tien toiselle puolelle jyrkkää rinnettä etsimään sopivia kuvauskohteita. Paikka on umpikuja, tulen tasanteelle, jossa kasvaa kaktuksia muutaman kymmenen metrin matkalla ja yläpuolella on talo ja sen aidattu piha. Kuvattavaa ei juuri ole, joten ei muuta kuin takaisin.

Samassa kuuluu alapuolelta äänekäs rysähdys: nuorella pariskunnalla meni skootterin kanssa kurvi pitkäksi - pyörät joutuivat hiekalle ja pariskunta vespoineen päin kaidetta. Onneksi paikalla on kaide, muussa tapauksessa pudotus olisi ollut melkoinen. Paikalle tulee vastakkaisesta suunnasta, siis mäkeä ylöspäin toinen skootteri, jonka kuski pysähtyy tutkimaan tilannetta: kovin pahasti ei kuitenkaan ole käynyt. Kumpikin ontuu jonkin verran, pojalta vuotaa kädestä hieman verta ja skootteri on aivan tohjana. Kaiken lisäksi seuralainen pitää melkoista kapelia huutaen suureen ääneen julki käsitystään niistä syistä, jotka johtivat tähän onnettomaan lopputulokseen. On siinä pojalla kestämistä! Tässä vaiheessa ympärillä on jo kiusallisen paljon yleisöäkin.

Tarkkailen tilannetta jonkin aikaa, kunnes paikalle pysähtyneet ohikulkijat ovat häipyneet, ja laskeudun sitten muina miehinä rinteestä tielle. Kävelen kolaroineen parin ohi hienotunteisesti muualle katsellen. Kovan onnen kurvin jälkeen on risteys, josta erkanee pienempi tie vasemmalle. Lähdän siis sinnepäin. Heti tien alussa on pieni huoneistohotelli, jonka pihalla on muutamia lampaita ja hassun näköinen avolava-auto. Ryhdyn kuvauspuuhiin. Auton kuvaaminen on helppoa, mutta lampaat ovat laiskansorttisia, varsinkaan karitsat eivät välittäisi asettua kuvattavaksi.

Vähän matkan päässä tyhjällä tontilla kokeilen zoomobjektiivin makro-ominaisuuksia sihtaamalla lähietäisyydeltä kuivan ja piikkikkään kasvin (Maarianohdake, Agávanos (kr.) Silybum Marianum) kukkaa. Objektiivi osoittaa tielle päin, ja niinpä paikalle sattunut naisautoilija jää etäämmälle odottelemaan. Kestää jonkin aikaa, ennen kuin hoksaan, että hänhän odottaa, että saisin kuvani otettua. Näppäsin kuvan nopeasti ja käytin kaikki mahdolliset kiitollisuutta osoittavat eleet palkitakseni hänen huomaavaisen ystävällisyytensä, joka siis kuitenkin oli tässä tapauksessa aivan tarpeetonta, mutta sitähän hänen ei tarvitse tietää.

Tien toisella puolella, vastapäätä tyhjää tonttia oli pieni kirkko, jota mainittu ohikulkijakin varmasti kuvitteli minun tähtäilleen kamerani kanssa. Itse asiassa ihan viehättävä rakennus kirkokseen, joten uhraan sillekin pari ruutua filmistäni.

Kirkon jälkeen tie haarautuu siten, että suoraan jatkuva päätie vie Agios Pantelimonas -luostarille ja toisaalta alas Kantounin rantaan ja Panormoksen kylään ja vasemmalle kaartuva pienempi tie johtaa pienelle Agios Konstantinos -kirkolle vuoren rinteellä. Tarkoitukseni on kävellä vuorilla, joten lähdän seuraamaan vasemmalle vievää tietä.

Jonkin aikaa ylöspäin noustuani avautuu silmieni eteen koko alapuolinen laakso ja Kantounin lahti hiekkarantoineen. Vastapäisessä lähes pystysuorassa vuorenrinteessä on jälleen yksi kirkko, Stavros nimeltään. Aika uskomatonta, miten se on siihen rakennettu ja miten se voi sellaisessa paikassa pysyä.

Pysähdyn kuvaamaan toista erittäin yleistä kukkaa, Merisipulia (Skylokremýda (kr.) Urginea Maritima), joka muistuttaa kotoista maitohorsmaa tai toisaalta lupiinia. Kuvatessani huomaan ruohikkoon pysähtyneen heinäsirkan, jota ryhdyn tähtäilemään seuraavaksi. Kärsivällisesti ötökkä pysyy paikoillaan, vaikka joudun siirtelemään ruohoja sivuun saadakseni edes jotenkin itse kohteen näkymään kuvassa. Paikallinen heinäsirikka kun on kovasti kuivan ruohon värinen, jopa siinä määrin että harvemmin niitä edes huomaa. Itse asiassa kyseessä taitaa olla laji, jota Suomessa kutsutaan kotisirkaksi. Tietyillä tehdaspaikkakunnilla se oli sodan jälkeen varsin yleinenkin, ja sen ääni - sama, jonka kaikki etelänmatkaajat hyvin tuntevat - tuli tutuksi suomalaismökeissäkin. Uunilämmityksen vähentymisen myötä kotisirkalle sopivat olosuhteet hävisivät ja laji on nykyisin meillä kokonaan kuolemassa sukupuuttoon.

Jatkan matkaa Ag. Konstantinoksen suuntaan. Siellä tosiaan nököttää pieni kirkko tai kappeli keskellä kivikkoista vuorenrinnettä. Tälle kirkolle on tasoitettu suunnilleen rakennuksen pohjapinta-alan

suuruinen tontti, joten ilmeisesti sellainen löytyy myös edellä mainitun Stavroksen alta. Kirkon yläpuolelle on rinteeseen rakennettu muutama rivi pengerryksiä, joilla kasvaa oliivipuita. Lähden kävelemään yhtä tällaista pengertä pitkin loivasti ylöspäin, kunnes penger loppuu, ja otan suunnan ylempänä näkyvää betonirakennusta kohti.

Maasto alkaa olla jo jonkin verran vaikeakulkuista, ja yrittämällä valita aina helpoimman reitin, usein käytännössä jonkin vuohien tekemän polun, ajaudun parisataa metriä rakennuksen yläpuolelle. Tästä paikasta on enää satakunta metriä pystysuoran kallion juurelle. Lähdän kompuroimaan ylöspäin ja päästyäni korkeimmalle kohdalle istun syömään eväitäni ja juomaan vettä. Täytyy sanoa, että on sitä surkeammassakin paikoissa eväitä syöty.

Tauon jälkeen lähdän hivuttautumaan alaspäin. Hitaasti ja varovaisesti, sillä kokemuksen mukaan alaspäin meno on huomattavasti riskialttiimpaa kuin kiipeäminen ylös. Ylhäällä myös tuuli on melko voimakas ja pyrkii horjuttamaan kulkijan tasapainoa. Lisäksi on jatkuvasti varottava haavoittamasta sääriään toinen toistaan piikkisemmissä pensaissa, joita sentään kasvaa vuoren rinteillä lähes huipulle asti.

Tultuani äsken mainitun betonirakennuksen luokse, yritän saada selkoa, mitä tarkoitusta varten se oikeastaan siinä on. Päätelen sen olevan vesisäiliö, vaikka se aiemmin näkemiini verrattuna onkin suhteellisen pieni, vain jotain kolme kertaa viisi metriä ja pari metriä korkea. Joka tapauksessa rakennuksesta lähtee alaspäin rinnettä paksu rautaputki, jossa on suuri venttiili aivan rakennuksen seinän vieressä. Kalymnoksen sanotaan olevan Kreikan saariston kuivin saari, joten ehkä tällaisella n. 30 kuutiometrin säiliöllä on elintärkeä merkitys alapuolella olevien kylien vesihuollolle.

Palaan takaisin suunnilleen samaa reittiä kuin tulinkin ja hetken aikaa rannalla toivuttuani painun suihkuun. Suolaisessa vedessä peseytyminen ei alkuhämmennyksen jälkeen tunnu ollenkaan hullummalta, vaikka se silmiin tai avohaavoihin päästessään kirveleekin. Olemme panneet merkille, että iho ei täällä kuivu läheskään niin paljon kuin normaalisti. Kuvittelisimme sen johtuvan siitä, että iholla jatkuvasti oleva suolakerros toimii samoin kuin se maantiesuola, jota kesällä levitetään hiekkateille pölyämisen estämiseksi. Suola sitoo itseensä kosteutta ja estää näin tienpinnan (tai ihon) kuivumista.

Illansuussa ostamme kreikkalaisen Ethnos -sanomalehden nähdäksemme, mitä Patmoksen pippaloista kerrotaan ja ovatko ne osanneet kirjoittaa nimeämme oikein. Pettymykseksemme meistä ei mainita mitään, emme ole päässeet edes valokuviiin. Yhtä vähän kerrotaan Hillary Clintonista. Ostamme vielä toisen kreikkalaisen sanomalehden - siinäkään ei puhuta Clintonin muijasta mitään. Sen sijaan siinä on valokuva suunnilleen samasta kohdasta, jossa minäkin näin ohiajavassa mersussa sen vaalean naisen. Kuvatekstissä kerrotaan, että autossa matkustavat pääministeri Andreas Papandreu ja hänen vaimonsa Dimitra Liani-Papandreu.

Emme siis nähneetkään rouva Clintonia, mutta sen sijaan koko joukon muita Erittäin Tärkeitä Henkilöitä, joten pidämme kuitenkin Patmoksen päivän saldoa varsin positiivisena myös mitä tulee julkkisten bongaamiseen.

Illalla käymme syömässä Massourissa, Jorgos P. Matheoksen estiatoriossa, hotellistamme katsottuna kauimmaisessa ravintolassa. Paikka on varsin kokonaisedullinen, sillä laskun loppusumma 3850 drx vastaa tuollaista 75 markkaa. Tsatsiki ei tässä ravintolassa ole kovin kummallista etenkin kun hinta - 500 drx - on melko korkea, joten meistä tuskin tulee kanta-asiakkaita. Noin yleisesti ottaenkin tsatsikin laatu on Kreikassa hyvä ravintolan tason mittari. Omien kokemustemme ja kokeilujemme perusteella pidämme itseämme jo jonkinlaisina asiantuntijoina ja toisinaan tuntuukin, että parasta tsatsikia saa, kun sen tekee itse kotona.

Huvittavaa muuten on, että tsatsikin tekoon käytettävää jogurttia ei tunnu Kreikassa saavan mistään. Kaupoissa on tarjolla vain valmista tsatsikia vähän samaan tapaan kuin Suomessa perunasalaattia. Meillä onkin herännyt epäily, että ravintolatkin varmasti hankkivat tätä valmista tavaraa ja myyvät joko sellaisenaan tai korkeintaan lisäävät siihen hieman mausteita.

Ravintolaillan päätteeksi harrastamme kreikan kielen opintoja tutkimalla paikallisen Palsta-lehden ilmoituksia. Lehti ilmestyy koko valtakunnan alueella ja niinpä ilmoituksia on runsaasti. Silmäilemme kiinnostuneina asuntojen ja kiinteistöjen hintoja - tarjontaa tuntuu olevan melkoisesti täällä saaristossakin. Lehti-ilmoituksiin päätyy kuitenkin vain murto-osa myytävistä kiinteistöistä. Kylillä kulkiessa näkee tämän tästä kylttejä tai suoraan rakennuksen seinään maalattuja myyntitarjouksia. Usein asunnot myydään enemmän tai vähemmän puolivalmiina, joissakin on vasta perustus valettuna, mutta myynnissä näkyy myös täysin valmiita omakotitaloja.

Pyrimme noudattamaan säntillistä päiväjärjestystä aina mahdollisuuksien mukaan. Menemme nukkumaan siinä kymmenen aikoihin illalla ja yritämme heräillä kuuden, seitsemän maissa. Tämä aikataulu helpottaa myös kanssakäymistä paikallisten kanssa ja varsinkin toimeentulemistä rakennustyömaan melun ja hälinän kanssa.

Tiistai 26.9. Keskusteluharjoituksia kreikaksi

Käyn tavanmukaisesti hakemassa Patriksen kaupasta aamusämpylät. Patriksen rouvan vaihtokassa on kuitenkin näin aamusta sen verran niukka, että jääme sämpylät velkaa. Tästä seuraa se, että ryhdymme opiskelemaan, miten sanotaan kreikaksi, että haluamme maksaa velkamme. Rouva Patriksen kanssa asioidessa kreikan kielen alkeet ovat tarpeen, sillä hän ei puhu kovin montaa sanaa englantia ja tuntuu ihan mielellään ”rupattelevan” kanssamme kreikaksi.

Parin tunnin intensiiviharjoittelun jälkeen Krisse on valmis käymään ensimmäisen kreikankielisen keskustelunsa, joka menee suunnilleen seuraavasti:

- Kalimera
- Kalimera
- Eksoflo hreos ... oriste.
- Efkharisto poli
- Efkharisto ... jasas

Tämä on huikaiseva menestys! Asia tuli toimitettua käyttämättä mitään muuta kieltä kuin kreikkaa. Tämän päänauvuksen innoittamana päätämme hankkia kreikankielen aapisen alkukielisenä - ja jotta meillä sitten auttavan kielitaidon hankittuamme olisi jotain luettavaa, aiomme investoida kreikankieliseen Aku Ankkiaan.

Päivä tuntuu mukavan lämpimältä, mittarimme nousee puoleenpäivään mennessä kahteenkymmeneenviiteen asteeseen, ja tuulikin on melko heikkoa. On siis tulossa jälleen erinomainen rantapäivä.

Viihdymme rannalla lounasaikaan asti. Valmistamme yleensä päivällä salaatin tai munakkaan, jonka turvin päivän kuumimmat tunnit jaksaa olla auringossa. Ruoanlaitossa ja syömisessä kuluu tavallisesti tunnin verran, joka on keskipäivällä juuri sopiva tauko jatkuvan ulkona olemisen lomassa.

Iltapäivällä lähden taas käpyttelemään lähimaastoon. Krisse pitää parempana vaihtoehtona jatkaa Patmos-tietouden kartuttamista rannalla makoillen. Tällä kerralla kuljen kallioiden yli Panormoksen suuntaan tarkoituksena kiertää parvekkeeltammekin hyvin näkyvän töppäreen huippu polkuja pitkin. Töppäreen laella näkyy olevan koko joukko erilaisia antennoja ja mastoja, jotka olisi mukava nähdä vähän lähempää.

Alkumatka sujuu taas leppoisasti hyväkuntoista hiekkatietä pitkin. Tie kulkee kirkon ja hautausmaan ohi kohti Kantounin lahtea, matkan varrella on rakenteilla oleva korskean näköinen talo, jonka kiviaitaa kolmen miehen porukka muuraa. Talon jälkeen tie jatkuu suoraan saaren päätielle, ja oikealle haarautuu hieman pienempi tie, joka näyttää johtavan rantaa kohti. Tien varrella on pari kolme keskeneräistä taloa, muuten on autiota. Tieltä näkee alas laaksoon, jossa päätie kulkee, aina Panormokseen asti.

Kallion vastakkaiselle puolelle päästyäni huomaan näköalan hyvin viehättäväksi: Kantounin lahdella sijaitseva pieni Agia Kyriaki -saari ja sillä tietysti pieni kirkko, mantereen puolella muutama pieni talo killumassa aivan merenrannan tuntumassa. Lähden suunnitelmani mukaan kiertämään takaisin päin lähes rantaa pitkin. Talojen jälkeen tie kuitenkin loppuu ja vastassa on suljettu portti ja korkea aita. Mitään polkua ei aidan toisella puolella näy, pelkkää karua louhikkoa.

Portti ei ole millään tavalla lukittu, joten luikahdan toiselle puolelle ja lähden kapuamaan kohti ylhäällä näkyviä antenneja. Maastossa ei tosiaan näy kulkureittejä, ei edes haulikon hylsyjä, joita sentään löytää karuimmistakin kivikoista. Vuohen papanoita sentään näkyy siellä täällä. Alkaa jo hieman arveluttaa, onko täällä liikkuminen luvallista, mutta takaisinkaan ei tee mieli lähteä, koska matka tästä kohdin suoraan yli on periaatteessa melko lyhyt.

Hyvin pian käy ilmi, että yli ei pääse likimainkaan suoraan. Edessä on kasapäin talon kokoisia laavakivilohkareita, vain aivan louhikon reunassa lohkat ovat pienempiä.

Kävely rantalouhikossa on tasaisiin peltomaisemiin tottuneelle melkoinen kokemus: louhikon reunasta pystysuoraa pudotusta meren pintaan on useita kymmeniä metrejä, vaikea arvioida tarkasti kuinka paljon. Ainoa kulkukelpoinen reitti kuitenkin on kompuroida aivan reunaa pitkin, vasta noin sadan metrin päästä maasto muuttuu helppokulkuisemmaksi ja suunnan voi taas ottaa kohden antennejä. Kuvittelen, että antennien huollon vuoksi jossakin täytyy olla jonkinlainen polku alaspäin.

Päästyäni mastorykelmän luokse huomaan, että lohkareiden sekaan on kätkeyty vielä lukuisa määrä sellaisia antennejä, jotka eivät näy alas. Nämä ovat maastonvihreiksi maalattuja, kaikihi armeijan laitteistoa. Huomaan myös, että paikalle tosiaan tulee polku, itse asiassa lähestulkoon tie, jota myöten on jäljistä päätellen kuljettu jopa maastoautolla tai vastaavalla. Näin ollen paluumatka Myrtiesiin sujuu helposti, varsinkin kun hieman alempana, kuitenkin melkoisissa korkeuksissa on uudehko talo hyvin hoidettuine puutarhoineen, jonka jälkeen tie entisestään paranee.

Hämärän tullessa lähdemme taas ulos syömään, tällä kerralla Massourin alkupäässä olevaan tavernaan, jonka grillivarrasta olemme ihastelleet jo useana päivänä aikaisemmin. Iltapäivän mittaan tuuli on yltynt, ja avonaisella terassilla ruokailu on melkoisen vilpoista puuhaa. Paneudumme grillin antimisiin, kokeilemme punamulloa ja miekkakalaa. Punamullo osoittautuu piikikkääksi tuttavuudeksi, ja taitaa olla niin että riittävä kokemus kyseisestä kalalajista tulikin jo saatua. Miekkakalaa sen sijaan saattaa löytyä lautaseltamme toistekin, maku oli tosin melko mieto, mutta kalaa oli helppo syödä, ruotoja ei ollut juuri lainkaan.

Käymme myös Massourissa Hatzilaou'n mopovuokraamossa varaamassa ajopelin huomiseksi. Esillä olevat skootterit ovat vanhahkoja ja vaatimattomia, mutta niistä yhteen kuitenkin teemme varauksen. Keskusteluissa käy ilmi, että firmalla on toinen toimipiste Myrtiesissä aivan kylän keskusaukion laidalla, jonne vuokratun skootterin voi vaikka palauttaa niin haluttaessa.

Myrtiesissä päätämme vielä poiketa kahvilla keskusaukion lähellä paikassa, josta kantautuu illan hämäryyteen mukaansatempaava rytmi. Pöytään istuttuamme musiikki alkaa jo ottaa korviin ja vaikeuttaa keskustelua. Kävimme yhtenä iltana hakemassa samaisesta paikasta mukaamme baklavat. Sisällä melu oli aivan uskomatonta ja asia piti toimittaa huutamalla. Mutta mikä tärkeintä: kahvi on tavattoman hyvää. Erehdyn epähuomiossa tilaamaan ”with milk and sugar” ja tarjoilija on saada slaagin. Kohteliaaseen ja kärsivälliseen sävyyn hän opastaa, että kreikkalaiseen kahviin nyt yleensä ei maitoa laiteta. Siinä määrin asia jäi häntä vaivaamaan, että vielä kahvikuppeja pöytään kattaessaan hän huomauttaa hyvin painokkaasti: ”We never put milk in the coffee in Greece!”

Keskiviikko 27.9. Telendos !

Aamu valkenee sateisena ja tuulisena, joten käymme vedenhakumatkalla peruuttamassa skootterinvuokran ja päätämme yrittää huomenissa uudestaan. Katsomme myös käytännöllisemmäksi vuokrata skootterin Myrtiesistä, kun siellä kerran Hatzilaou'lla on konttuuri.

Koska eilen täksi päiväksi tekemämme toimintasuunnitelma peruuntui, joudumme miettimään uudestaan päivän ohjelmaa. Verraten ripeästi pystymme aikaansaamaan yksimielisen päätöksen päivätteistä Telendokselle.

Telendos on pieni saari vastapäätä Myrtiesiä ja Massouria. Asutusta on vain vähän Kalymnoksen puoleisella rannalla. Telendokselle mennään pienillä puuveneillä, joita kulkee parinkymmenen minuutin välein tai tarvittaessa.

Aamupalan jälkeen pakkaamme mukaan hieman evästä ja kävelemme rantaan. Laiturin päässä odottelee asiakkaita muutama paatti. Loikkaamme siihen, jossa jo ennestään on matkustajia, eikä aikaakaan kun lähdemme liikkeelle. Matka kestää ehkä kymmenisen minuuttia, joka sekin on yllättävän kauan, kun Telendos ikkunastamme katsottunakin näyttää olevan aivan rantamme tuntumassa.

Telendoksen rantaan tullessa huomaamme, ettei saari aivan mitätön olekaan. Laiturista molempiin suuntiin pitkin ranta on taloja, tavernoja ja pari pientä huoneistohotelliakin. Lähdemme tutustumaan

saaren tulosuunnastamme katsoen laiturista vasemmalle, jossa on pieni kalasatama ja sen jälkeen tiheä mäntymetsä. Metsän reunaan, aivan rannan tuntumaan on joku reissaaja pystyttänyt pienen harjatelttansakin.

Kuljemme metsikön läpi kuivan aukion poikki ehkä muutaman sataa metriä ja olemme saaren vastakkaisella puolella. Nousemme aivan etelärannassa olevan mäen päälle ja kohtaamme henkeäsalpaavat välimerelliset maisemat. Kun maltamme katsoa vähän lähemmäs jalkojemme juureen huomaamme osuneemme saaren kaatopaikalle, jolla lienee ollut osuutta hengityksen salpautumiseen. Pakko on kuitenkin sanoa, että koskaan emme ole nähneet kaatopaikkaa perustetun niin kauniille paikalle. Yhtä hyvin siinä olisi voinut kohota Sheraton Telendos - merinäköala kaikista huoneistoista...

Palailemme takaisin päin ja kiipeämme saaren eteläpään parhaalle paikalle pystyiteille monumentille. Kaukaa katsoen näyttää, että kyseessä olisi hyvinkin arvokas muistomerkki, mutta lähemmäs ehdittyämme näemme, että se on kömpelösti kyhätty erilaisista roskista ja jätteistä. Ympärillä on kiviäidalla rajatulla alueella useita muitakin samaan tyyliin tehtyjä "taideteoksia". Taidettahan pitää katsoa hieman kauempaa, ainakin nämä teokset näyttävät aina vain paremmilta, mitä kauempaa niitä tarkastelee. Poistumme hämmentyneinä paikalta polkua pitkin, joka ilmeisesti johtaa taiteilijan kotitalon ohi - monenlaisia luomistyön tuloksia on sijoiteltu näennäisen huolimattomasti ympäri tonttia ja polun varteen. Viimeinen rautaromusta, muoviympäristä ja autonrenkaasta kyhätty ties mikä installaatio pitelee postilaatikkoa tienhaarassa.

Tietä myöten pääsee paitsi takaisin satamalaiturille myös pienen rinteen yli rauhalliseen rantapoukamaan, johon pikimmiten käymme tutustumassa. Poukamassa on ankkurissa pari purjevenettä, ja paikka näyttää kaikin puolin viehättävältä. Paremmen sään vallitessa täällä voisi viihtyä vaikka pitempäänkin aurinkoa ottamassa - tosin aurinko alkaa paistaa tälle puolelle vasta iltapäivällä. Näin pilvisenä päivänä riittää, että tämäkin paikka on sitten bongattu.

Palaamme Telendoksen kylään, johon voi tutustua melko perusteellisesti yksinkertaisesti kävelemällä kerran sen läpi. Näin teemme ja jatkamme saman tien rantaa pitkin pohjoisen suuntaan, jossa noin kilometrin päässä pitäisi olla suosittu hiekkaranta ja sen jälkeen jopa oikein nudistiranta. Käymme katsomassa sen ensimmäisen rannan, jossa makoilee muutama viluisen näköinen turisti. Rannalle emme mene, vaan käännymme takaisin ja etsimme sopivaa eväidensyöntipaikkaa matkan varrelta. Löydämmekin sopivan kirkasvetisen poukaman ja istahdamme aterialle.

Vesi on Telendoksen rannassa erityisen kirkasta. Jossain näimmekin mainostettavan tšekäläisiä vesiä ihanteellisiksi snorklaamiseen. Kävellessämme takaisin sataman suuntaan kuljemme yhtä matkaa rantavedessä harppuuna tanassa lipuvan snorklaajan kanssa. Mielessämme alkaa itää ajatus uudesta harrastuksesta.

Satamaan päästyämme etsimme sopivaa paikkaa yhden oluen nauttimiseen. Tallustelemme arvioiden lähes koko asutun rannan päästä päähän, mutta päädyimme hyppäämään seuraavaan veneeseen takaisin Myrtiesiin muistaen, että jääkaapissahan meillä on muutama Amstel-tölkki odottamassa.

Alkaakin olla jo auringonlaskun aika ja luonnon ennusmerkeistä päättelemme, että huomenna sää tulee olemaan mitä otollisin saarikierrokselle. Samalla kun käyn hakemassa ruokatarpeita illallista varten varaan myös vespan Myrtiesin vuokraamosta. Tämä varaamani yksilö on vaaleanpunainen, automaattivaihteinen ja normaalien tavaratelineiden lisäksi siinä on edessä ostoskori. Siis varsinainen Mercedes.

Kaiken varalta otin vespaan täyskaskovakuutuksen. Normaali käytäntö on, että hintoihin sisältyy liikennevakuutus, mutta oman ajoneuvon vakuutus pitää erikseen pyytää. Vakuutusta ottaessani en kuitenkaan maininnut, että meitä on kaksi Jousimiestä lähdössä liikenteeseen. Ehkä meille ei olisi myönnetty sen paremmin vakuutusta kuin vespaakaan.

Aikomuksenamme on siis syödä tänään kotona. Ostan haisevasta kaupasta (avonaiset oliivi- yms. purkit haisevat, muuten kauppa on hyvä) ½ tuuman paksuisen siivun savukinkkua, jonka olemme ajatelleet käyttää risottoon. Kerron tämän myös myyjättärelle, joka kummastelee mihin tarvitsen niin tymäkkää viipaletta. Hän arvelee omelettia - ei varmaan hullumpaa siihenkään.

Palatessani kaupasta huomaan Krissen istuvan Patriksen kaupan edustalla yhdellä vierastuoleista - tšekäläiset kylässäkäynnithän ovat sellaisia, että istuskellaan hetki kuistilla eli terassilla, joka usein on lähes kadulla, ja nautitaan kuppi kuumaa tai kylmää ja katsellaan seurustelun ohella ohikulkevia ihmisiä. Herra Patris oli nimittäin jäänyt aivan ypyöksiin vaimoväen lähdettyä Pothiaan ja niinpä hän oli huikannut Krissen seurakseen. Mukavampaa nääs kun on juttuseuraa! Keskustelumme rönsyilee vähän siellä sun täällä, kerromme mm. miten ja missä asumme, Patris taivastelee Krissen työmatkan pituutta ja vertailemme energian hintaa Kreikassa ja Suomessa. Patrinen kuukauden sähkölasku on kutakuinkin kaksinkertainen meidän 2 kk:n laskuun verrattuna.

Valmistamme risoton ja syömme. Vähän myöhemmin herra Patris koputtaa ovellemme; hänellä on aimo lautasellinen grillattua mustekalaa, ihan meitä varten. Maiskis. Todella hyvää. Syötyämme viemme saman tien lautasen takaisin alakertaan kauppaan, jossa Patriksella on vieraanaan mies, jolta mustekalat ovat peräisin. Kehumme mustekalat maasta taivaaseen samalla kun meille tarjotaan niitä lisää, ja vielä ouzoa kyytipojaksi. (Meille kerrotaan, että yhdistelmällä on suotuisa vaikutus sekä miehiseen potenssiin että rakastavaisten lemmenelämään ylipäänsä.) Mustekaloja saadaan saaren ympäristön lähivesiltä, ja niitä on kuulemma runsaasti joka puolella. Valmistaminen ruoaksi on mahdollisimman yksinkertaista: kun ne on nostettu merestä, ne ripustetaan kuivumaan ja sen jälkeen ne ovat valmiita grillattavaksi. Mitään mausteita ei välttämättä tarvita, suolakin niissä on valmiina - ovathan ne mahdollisesti vuosia marinoituneet merivedessä. Patris kertoo, että hän ei henkilökohtaisesti niin hirveästi välitä grillatusta mustekalasta. Hänen mielestään mustekala on parhaimmillaan, kun se valmistetaan seuraavasti:

MUSTEKALAA Á LA PATRIS

Ainekset:

Mustekalaa
Sipulia
Valkosipulia
Tomaatteja
Retsinaa
Oliiviöljyä
Oreganoa
Suolaa, pippuria

Mustekala pilkotaan sopivan kokoisiksi paloiksi (=lonkerot irti ja keskiruumis paloittaan) ja keitetään merivedessä (=suolavedessä) n. 10 - 15 min.

Sipulit freesataan paistinpannulla oliiviöljyssä, lisätään keitetty mustekala, tomaattilohkot, valkosipuli ja kupillinen retsinaa.

Maustetaan oreganolla, suolalla ja pippurilla.

Annetaan hautua n. 15 min.

Nautitaan ouzon kera alkuruokana tai iltapalana.

Kerromme myös aikeistamme lähteä saarikierrokselle kaks'päällä vespan kanssa. Patris kehuu Vathin laaksoa ja erityisesti sen mandariineja, joita tosin ei saada kovin paljoa, mutta "quality is very good - the best mandarines in the world". Hyvänä vinkkinä hän kertoo pienestä, kauniista lahdenpoukamasta Vathiin vievän tien varrella.

Tuskin olemme ehtineet huoneeseemme, kun vielä rouva Patris ilmestyy ovellemme kakkutarjottimen kanssa. Olemme jo siinä määrin kylläisiä, että säästämme kakunpalat aamukahville ja hankkiudumme yöpuulle.

Torstai 28.9. Vespalla saaren ympäri

Torstaiamuna Välimeren aurinko paistaa taas entiseen malliin, niinkuin olimme ennustelleetkin. Haukkaamme pikaisesti aamupalaa, eilisillaiset kakunpalat mukaanlukien ja ryhdymme pakkaamaan. Käyn hakemassa vespan ja ensi töikseni ajelen vesipisteelle täydentämään vesivarastojamme.

Pienen hässäkän jälkeen suuntaamme vespan kohti Pothiaa, jossa olemme ajatelleet poiketa Patriksen kaupassa moikkaamassa. Panormosisssa pistämme tankin täyteen - sinne mahtuu kokonaiset 1,25 litraa. Ennen Pothiaan menoa poikkeamme Vlihadian suurenmoisen kauniissa rantakylässä, joka sijaitsee aivan etelärannikolla, huonokuntoisen ja mutkaisen tien päässä. Tien alkupäässä, lähellä Pothiaa korkealla kukkulalla käymme Agioi Pantes -kirkolla. Alueella on oikeastaan useita kirkkoja - pari kolme on valmiina ja yksi rakenteilla. Ylhäältä on upeat näköalat yli Pothian kaupungin ja lahden.

Vlihadiassa poikkeamme vain pikimmiten. Kylän ranta on erittäin siisti ja kirkasvetinen. Rannalla kasvaa siistiin riviin istutettuja puita ja elämänmeno vaikuttaa erinomaisen uneliaalta ja rauhalliselta. Täällä tuskin käy turisteja riesaksi asti. Pikaisesti katsottuna yhtään hotelliakaan ei näy missään, joten rauha lienee taattu vastaisuudessakin.

Vaikka Vlihadiassa voisi viettää vaikka koko helteisen päivän, lähdemme jatkamaan matkaa. Vuokravespasta on saatava yhdessä päivässä kaikki hyöty irti. Sama mutkainen ja kuoppainen tie takaisin Pothiaan. Ajamme suoraan satamaan ja sitä kautta Patriksen kaupalle.

Patriksella on touhu päällä kantaessaan vanhemman rouvashenkilön ostoksia autoon, eikä hän heti huomaa meitä. Tilanteen rauhoituttua hän sitten tervehtii iloisen yllättyneenä ja tarjoaa juotavat. Turisemme siinä aikamme, kiitämme juomista ja painumme baanalle. Kiireinen on turistin päivä, eipä siinä paljon jouda jaaritella. Patris vielä muistuttaa Akti Bay'n lahdenpoukamasta, jossa ehdottomasti kannattaa poiketa.

Lähdemme ajelemaan Pothiasta itään päin vievää tietä. Heti kaupungin jälkeen tie kulkee kaatopaikan ja ”teollisuusalueen” halki (ts. kahden kivenlouhimon välistä). Vähän sen jälkeen olemme törmätä lammaislaumaan ja etenkin komeasarviseen pässiin, joka seisoskelee itsetietoisena oloisena tienmutkassa.

Liikennettä on vähän, mutta tietöiden takia aina silloin tällöin vastaan tulee suuria sora-autoja, jotka pölläyttävät silmillemme hiekan-, pölyn- ja dieselinkatkunsekaisen pilven.

Jonkin matkan päässä näemme tietyömaan, josta kuorma-autot hakevat lastinsa. Tien virkaa toimittavaa kapeaa hyllyä vuorenrinteessä levennetään ja osa maa-aineksesta kuljetetaan autoilla pois paikalta.

Vain hieman ennen työmaata näemme Akti Bay'n lahden suunnilleen suoraan alapuolellamme. Paikka on todella kaunis ja sinne johtaa jopa aivan tuliterä betonitie - tosin lähestulkoon pystysuora. Pysähdyimme tien päähän harkitsemaan, voiko tällä meidän kapistuksellamme ajaa alas, ja etenkin pääseekö sieltä vielä ajamalla ylös. Toinen vaihtoehto on jättää vespa tien yläpäähän rakennetulle parkkipaikalle.

Nähtyämme alhaalla samannäköisen skootterin kuin omammekin, rohkaisimme mielemme ja lähdemme hissukseen jurnuttamaan alaspäin samalla rutistaen rystyset valkoisina molempia jarruja. Alas kuitenkin päästään - siitä ei itse asiassa ollut epäilystäkään - mutta jopa ehjin nahoin. Poukama on todella suojainen, rinteet nousevat jyrkästi kolmelta puolelta, ja lahti kapenee vielä jonkin verran suuosastaan. Tuuli ei tänne sovi lainkaan ja kaikki 26 celciusastetta lämmittävät täydellä tehollaan. Paikalla on ehkä viitisen ihmistä, jotka pötköttävät rannalla tai lilluvat kirkkaassa, matalassa vedessä.

Poukamassa on myös palveluja - on pieni yksinkertainen taverna, jonka pihamaalla tarhassa tepastelee erilaista siipikarjaa, pääasiassa kanoja. Kanalarakennuksen toiseen päähän on kyhätty saniteetitilat. Vesijohtoa ei ole, huuhteluvesi on ämpäreissä pöntön vieressä ja viemärin virkaa hoitava aukko lattiassa johtaa ties minne. Käytämme kuitenkin tätäkin tilaisuutta hyväksemme sekä hörppäämme puoliksi yhden oluen kaislamatolla katetulla terassilla.

Hetkisen istuttuamme on aika ryhtyä keräämään rohkeutta paluumatkaa varten. Rinne on onneksi alhaalta loivempi, joten alkuunpääsy on helpohkoa. Puolessa välissä nousu muuttuu jyrkemmäksi, ja nojaamme kaikin voimin eteenpäin, jotta etupyörä pysyisi kiinni alustassa. Yllättävän hyvin vespassa riittää tehoa, ja oikeastaan ylös tullaan niin että heilahtaa.

Ohitamme tietyömaan ja köröttelemme eteenpäin kohti Vathin laaksoa. Tie nousee koko ajan loivasti ylöspäin ja korkeimmalla kohdalla on jyrkkä mutka, josta näkee koko Vathin lahden ja laakson yhdellä silmäyksellä. Melkoisen vaikuttava näky, jonka ikuistamiseen tarvittaisiin videokamera, sen verran pitkä ja kapea on jo pelkkä lahti. Tästä kohdasta laaksoon on pelkkää alamäkeä, jonka voi lasketella sammutetuin moottorein, joka tuntuukin aika mukavalta vaihteeksi. Skootterinvalmistajat kun eivät ole kovin paljon panostaneet äänenvaimennuksen kehittämiseen.

Vathin kylä ei ole aivan pieni, vespalla saa ajella jonkin aikaa kapeita teitä pitkin ennen kuin satama tulee vastaan. Parkkeraamme laiturille ja etsimme sopivaa paikkaa eväiden syömiseen. Ehdimme juuri syödä, kun laiturin kiinnittyy laiva, josta purkautuu parin- kolmenkymmenen turistin seurue, joka lähtee kiertelemään paikkoja. Lyöttäydymme kannoille, jotta saisimme ilmaisen esittelyn.

Kylän halki kulkee pieni puro, jonka sataman puoleiseen päähän on rakennettu kala-allas. Allas ei ole suuren suuri, ehkä sentään kymmenkunta metriä pitkä ja kolme, neljä leveä, mutta kaloja siinä on paljon, osa niistä melko isojaakin, vajaan metrin mittaisia.

Tiheämpään asuttua, lähes kaupunkimaista aluetta ei ole kuin pari korttelia rannasta. Sen jälkeen alkavat ne kovasti mainostetut mandariinitarhat, joita laakson viljelykelpoiset osat ovat täynnä. Pienen kyläkierroksen jälkeen lähdemme taas ajelemaan takaisinpäin. Käymme katsastamassa, millaisia ovat ne polut, joita myöten karttojen mukaan pääsisi oikaisemaan vuorten yli länsirannikolle. Polut sinänsä saattavat olla ihan kelvollisia, mutta ajoneuvomme ei ole sopivin mahdollinen. Maan pinta muodostuu terävistä laavakivikokkareista, joiden väisteleminen pienipyöräisellä skootterilla on käytännössä mahdotonta. Toteamme, ettei skootterissa ole edes vararengasta, joten katsomme viisaammaksi palata takaisin samaa reittiä Pothiaan - matkathan Kalymnoksella ovat joka tapauksessa lyhyitä.

Ajelemme Pothian kautta takaisin Myrtiesiin, jossa poikkeamme huoneessamme. Otamme mukaan vähän lämpimämpää vaatetta ja jatkamme matkaa, nyt pohjoiseen päin kohti Emborioksen kylää. Ajamme Massourin läpi, jonka jälkeen tie lähtee loivasti nousemaan ja kääntyy pienen niemenkärjen kautta kohti sisämaata - kierrämme Arginonda Bay'n ympäri. Tämä lahti on melkoisen syvä, varmasti pari kilometriä ja vuorensinämät nousevat jyrkinä joka puolella. Laskeskelemme että lahden pohjukassa sijaitsevassa Arginondan kylässä auringonnousu tapahtuu vasta myöhään iltapäivällä. Kun ajamme kylän halki, kello on kolmen maissa ja aurinko vielä paistaa kadoten taas hetken kuluttua pystysuoran vuorensinämän taakse.

Kylän jälkeen alkaa taas loiva nousu, joka jatkuu vielä jonkin matkaa Skalian kylän jälkeen, jolloin voi taas sammuttaa moottorin. Bensamittari alkaa nimittäin uhkaavasti laskea - asiahan ei olisi mikään ongelma, jollei lähin huoltoasema olisi Panormosissa, viitisen kilometriä Myrtiesistä vastakkaiseen suuntaan.

Laskeudumme vapaalla Emborioksen laiturille, jossa pari paikallista ukkoa onkii mato-ongilla. Muutenkin näyttää siltä, että kiire ja stressi eivät ole löytäneet tietään maailman tähän kolkkaan. Kaikki vähäinkin toiminta, jota on havaittavissa, on verkkaista. Täällä ei ole edes pääkatua, jota nuorisoi voisi ajella edestakaisin moottoripyörillä. Mikäli Emborioksessa sitten on nuorisoa, alle kuusikymmenvuotiaita paikallisia ei juuri näkynyt.

Kävelemme rantaa pitkin vähän matkan päähän kylän kirkolle ja olemme näin tutustuneet Emborion kylän tärkeimpiin nähtävyyksiin. Paremman tekemisen puutteessa istumme rannalla olevalle penkille, kaivamme repusta oluen ja annamme silmämme levätä Emborion lahden merimaisemassa. Lahdella on pieni Kalavrosin saari, taustalla jököttää Telendos vähän suurempana ja sen vierestä häämöttävät Massourin ja Myrtiesin taajamat. Pari pientä kalastusvenettä keinuu jonkin matkan päässä rannasta. Tunnelma on unenomainen. Mitään ei varsinaisesti tapahdu ja maisemassa on vain vähän yksityiskohtia, kuin sarjakuvissa.

Jätämme Emborion vähin äänin, sataman tavernassa istuvat ukot tuskin vaivautuvat kääntämään päätään, kun käynnistämme skootterin ja pienellä kaasulla - jotta mahdollisimman vähän häiritsisimme tätä uinuvaa idylliä - nousemme loivaa rinnettä ulos kylästä.

Paluumatka sujuu leppoisasti, välillä pysähdymme katsomaan auringonlaskun värejä taivaanrannassa. Ennen Massouria käymme vielä tutkimassa linnoituksen raunioita ja pientä kirkkoa, joista Patris oli maininnut aamulla kaupassa. Kirkko on ilmeisesti tarkoitettu lähinnä mereltä päin käytettäväksi, sillä mitään kunnollista polkua sinne ei johda. Rantalaiturilta kirkolle sen sijaan johtavat komeat, valkoisiksi kalkitut portaat. Kiipeilemme hetken hämärtyvässä ja viilenevässä illassa kallioilla ja ns. raunioilla, joista ei kovin paljoa ole jäljellä. Tuuli on alkanut yltyä, ja korkeilla paikoilla tuntuu takki päälläkin vilpoiselta.

Palaamme Myrtiesiin sen verran hämärässä, että skootterissa täytyy pitää valoja päällä. Kello lienee lähempänä seitsemää illalla. Käyn palauttamassa ajoneuvomme ja kiitän lainasta. Vuokraamossa on paikalla joku toinen henkilö kuin aamulla, joten en ala edes selittelemään, että bensaa on nyt vähemmän kuin aamulla lähtiessämme. Kysymys on kuitenkin vain parista litrasta. Ihmeteltävän vähällä polttoaineella ne kulkevatkin.

Kotiin päästyämme kipaisemme oitis kadun yli ravintola Argoon, jossa tilaamme alkupaloiksi tsatsikia, viininlehtikäryleitä ja marinoitua mustekalaa sekä pääruoaksi souvlakia (lihavarras) ja giouvetsia (lihapyöryköitä).

Juomapuolelta mainittakoon mukillinen ouzoa ja puolen litran pullo Logado-punaviiniä.

Kotona vielä pitkän päivän kruunaukseksi lasilliset Metaxaa ja sitten unten maille.

Perjantai 29.9. Lepoa ja virkistystä

Perjantaipäivä on taas lepopäivä, jolle ei ole suunniteltu erityistä ohjelmaa. Aamulla on lämmintä jo 23 astetta, mutta tuuli on yltymässä ja ilmassa on utua ja jopa ukkosta. Päivä kuluu rannalla makoillessa ja kylillä maleksiessa.

Iltapäivän mittaan tuuli sen kuin yltyy ja hämärän tultua nousee jopa pienoinen myrsky. Asia on ilmeisesti ollut ennakoitavissa, koska kaikki veneet on siirretty satamalaiturilta aallonmurtajan suojiin. Istumme pitkän tovin katselemassa, kun tyrskyt lyövät laiturin yli ja merivesi nousee pitkälle rantapenkereelle. Kyse on ainakin jossain määrin erikoisesta tapahtumasta, koska monet paikallisetkin saapuvat rannalle ihmettelemään.

Illalla syömme jälleen ravintola Argossa, ja pistämme pöydän koreaksi. Ensin lämmikkeeksi ouzoa ja sitten runsaat alkupalat, jotka sisältävät lämpimän katkarapucocktailin ja marinoitua mustekalaa. Pääruoaksi otamme mustekalaa, minulle grillattua ja Krisselle friteerattuja mustekalarenkaita. Annoksessani on lähes pelkkää grillattua mustekalaa ja sitä on paljon, sekä pari hassua viipaletta tomaattia. Maistelemme tavan mukaan toistemme lautasilta ja ruokailun jälkeen tuntuu siltä, että mustekalakiintiömme on hetkeksi aikaa täynnä, vaikka ruoka sinänsä onkin hyvää.

Yöllä heräämme rankkaan sateeseen ja salamointiin. Krisse nousee oikein ylös katsomaan, minä en anna moisten luonnonilmiöiden häiritä yöuntani. Kuuleman mukaan salamointi oli ollut vaikuttavaa, läheinen muuntajapylväs kipinöi hetken aikaa ja sen jälkeen häipyivät sähköt koko kylästä puoli kahden aikoihin. Vähän ajan kuluttua ukkosalue siirtyy kauemmas merelle, tilanne rauhoittuu ja Krissekin pääsee nukkumaan.

Lauantai 30.9. Snorkkelin osto

Lauantaiaamu alkaa ankeasti. Sähköt ovat poikki, ja aamukahvit täytyy siirtää myöhemmäksi.

Päiväohjelmaan kuuluu rannalla löhöilyä. Ilma on tähän tarkoitukseen ihanteellinen: 26 astetta lämmintä ja raikas ilma öisen sateen jäljiltä.

Päivällä lähdemme tosimelellä snorkkelikaupoille. Aloitamme Myrtiesin kaupoista ja tutkimme valikoimia ja hintoja. Lopulta ostamme Massourin lähes viimeisestä kaupasta pelkän putken (600 drx) ja haemme maskin (2150 drx) Patrikselta.

Rannalla on valitettavasti jatkuvasti niin paljon porukkaa, että varusteiden kokeileminen jää tältä erää.

Teemme iltasapuskat kotona. Keksimme kaupan hyllyltä purkitettuja dolmadeksia, joita viemme yhden purkin kämpälle maistiaisiksi. Ne maistuvat aivan samoilta kuin ravintoloissakin - etteivät vain olisikin aivan samoja.

Päätämme viedä näitä kotimaahan niin paljon kuin jaksamme kantaa. Ryhdymme tutkimaan tarkemmin kauppojen säilykevalikoimia ja havaitsemme, että dolmadeksia on tarjolla usealta eri valmistajalta. Ostamme ensin yhden purkin kutakin ja todettuumme laadun kelvolliseksi hankimme kolme neljä purkkia jokaista kotiin viemisiksi.

Sunnuntai 1.10. Kalymnos Professional Divers

Pyhäpäivän kunniaksi menemme heti aamusta rannalle. Vähän aikaa viivyttyämme päätän lähteä käpyttelemään ja Krisse jää tavan mukaan rannalle nauttimaan auringosta.

Ilman sen ihmeempää suunnitelmaa lähden lampsimaan maantietä myöden Pothian suuntaan. Kävelen yhtä kyytiä Panormosin keskusaukiolle saakka, jossa käyn kioskillä ostamassa oluen. Juon oluen kioskin vieressä olevalla penkillä ja tuumin, että kioskistahan voisi ottaa kuvan. Kysyn myyjättäreltä oikein luvan ja hän poseeraa ihan mielellään, kun saa kuulla, mistä olen kotoisin ja että kukaan täkäläinen tuskin tulee koskaan kuvaa näkemään.

Kioskilta jatkan ylös mäenrinnettä, joka vie Kantounin yläpuolelle. Käyn katsastamassa maisemat ja tutkin oikopolkujen mahdollisuutta, mutta joudun palaamaan maantielle, jota pitkin lähden talsimaan takaisin. Oikaisen Myrtiesiin hiekkatietä kukkulan yli siten, että osun samalle tielle, jota kuljin tiistaina, kun kävin antenneja tutkimassa.

Rannalle palattuani ilma ja olo tuntuu sen verran lämpimältä, että noudan snorkkelin ja päätän kokeilla, miltä moinen puuha tuntuu. Pienen kuivaharjoittelusuuden jälkeen uskaltaudun mereen ja lähden polskimaan eteenpäin. Ensi alkuun suun kautta hengittäminen tuntuu oudolta, mutta siihen tottuu, vaikkei se heti aivan luonnostaan onnistukaan.

Vedenalaisten maisemien katselu sinänsä on lumoava kokemus: vaikutelma on sama kuin lentokoneesta alas katsottaessa. Normaalisti vedessä uimassa tai muuten vain ollessa ei tule edes ajatelleeksi, kuinka paljon kaloja kiehnää koko ajan ympärillä. Snorklatessa huomaa, että ne tulevat todella lähelle ihmistä ja melkein pä yrittää vaistomaisesti väistellä niitä. Pian tietysti oppii, että kaloilta väistäminen käy huomattavasti luontevammin.

Merenpohjan erilaiset pinnanmuodot ovat myös kiehtovaa katseltavaa ja voi hyvin kuvitella, että sieltä voi löytää mukavia matkamuistoja, kunhan ehtii harrastuksessa vähän pitemmälle. Tällä erää riittää kun käyn kaksi eri kertaa kokeilemassa, sitä paitsi vesi ei kyllä tunnu niin lämpimältä, että siellä tarkenisi tuntitolkulla oleilla.

Krisse käy niin ikään testaamassa snorklausvarusteemme. Rannalta katsoen puuha sujuu ihan ammattimaisesti, eikä varmaan tunnukaan hullummalta, koskapa hän viipyy vedessä kauan ja pohjaa tuijotellessaan lipuu melkoisen kauas rannasta.

Tämän kokemuksemme jälkeen katsomme olevamme auktorisoituja ja oikeutettuja vetämään päällemme Kalymnos Professional Divers -paidan, joita olemme katselleet sillä silmällä itse asiassa jo kauan ennen, kuin snorkkelin hankkimisesta oli puhetta.

Myrtiesissä on outoa säpinää. Rannalla ravintola Stalas on täynnä porukkaa, ja poliiseja parveilee kuin Patmoksella taannoin. Liikkeellä on kuulemma jälleen jo tutuksi tullut patriarkka Bartholomeus. Seuraamme tilannetta hillitysti, sen kummemmin innostumatta - olemmehan tavanneet kaverin jo aiemminkin.

Patriksen mukaan paikkakunnalla vieraillee myös virallisia vieraita Australiasta. Kalymnoslaisilla kun on (poliittisia) suhteita sinnekin päin. Takavuosina saareltä muutti paljon ihmisiä ulkomaille, mm. USA:ssa on pieni kaupunki, jonka asukkaat ovat Kalymnoselta. Australiassa heitä on myös runsaasti ja yhteyksiä kotimaahan ja -saareen pidetään yllä myös vierailujen avulla.

Iltapäivällä shoppailemaan: Krisse osti viidellä tonnilla olkalaukun, pari vyötä tonnin kappale ja yhteisesti hankimme sen Kalymnos Professional Divers -t-paidan, josta jo onkin ollut puhetta. Paidan hinta on kaksi tonnia ja yritämme samassa yhteydessä päästä tinkaamaan edulliset pesusienikaupat, mutta loppujen lopuksi myyjätär vain hermostuu meihin ja hyvä on että vielä suostuu myymään meille edes sen t-paidan.

Maanantai 2.10. Aitoja Kalymnoksen Pesusieniä

Viileä ja tuulinen päivä. Yritämme päästä Pothiaan bussilla, mikä osoittautuu helpommin sanotuksi kuin tehdyksi.

Odottelemme keskusaukiolla parisen tuntia ennen kuin bussi suvaitsee saapua - Pothiasta päin. Vielä puolisen tuntia istuskelua, kun auto käy Emboriossa kääntymässä. Tullessaan takaisin Myrtiesiin bussi on jo tupaten täynnä ja ottaa vain pari kolme matkustajaa.

Poistumme takaisin kämpälle ja yritämme uudestaan seuraavaa vuoroa. Nyt katselemme mukavasti parvekkeelta, milloin bussi menee Massouriin päin ja lähdemme vasta sitten keskusaukiolle, joka sijaitsee vain ehkä noin sadan metrin päässä hotellista. Tällä kertaa mahdumme mukaan ja pääsemme kaupunkiin.

Pothiassa kiertelemme jonkin aikaa kauppoja vain katsellaksemme, mitä kaikkea täältä saa. Jossain vaiheessa yllättää jano, menemme satamalaiturille päin ja ostimme eräästä pikkukaupasta lämmintä Amstelia, sillä ilma ei ole erityisen helteinen.

Oluen juotuamme hoksaamme satamassa varaston, jonka ulkopuolella on röykkiöittäin pesusieniä. Menemme tutkimaan paikkaa tarkemmin, ja käy ilmi, että kyseessä on suurehkon kansainvälisen pesusienisyndikaatin Pothian toimipiste. Näin ainakin annamme kertoa itsellemme. Sisällä sieniverstaassa on kaksi miestä, joista toinen lajittelee kuubalaisia sieniä suuresta säkistä kahteen kasaan - todennäköisesti huonoihin ja kelvottomiin. Lajittelija on ilmeisen ummikkokreikkalainen ja toinen mies varsinainen asiantuntija ja myyjä. Häneltä saamme täydellisen luennon eri pesusienilajien ominaisuuksista, maailmanlaajuisesta pesusienibisneksistä, sienien kasvusta ja kehityksestä. Opimme esimerkiksi, että sienien kehittyminen kauppasienien mittoihin kestää noin kolme vuotta.

Meitä valistetaan myös kelvottomien tuontipesusienten onnettomasta laadusta. Varmemmaksi vakuudeksi mies repii kuubalaisen sienen kappaleiksi silmiemme edessä. Liian lämpimissä vesissä pesusienet kasvavat hyvin nopeasti, jolloin niistä tulee heikkoja ja hauraita. Hän kertoo myös luopiomaisista kalymnoslaisista, jotka ovat ryhtyneet tuomaan saarelle tällaisia ulkomaisia sieniä ja myyvät niitä Aitoina Kalymnoksen Pesusieninä.

Tosin aidot Kalymnoksen sienet on ymmärrettävä varsin laajasti. Käytännössä se tarkoittaa sieniä, jotka ovat paikallisten kalastajien ylösnostamia, koska kalastusalueena on kutakuinkin koko Välimeri. Libyan rannikoilta kalymnoslaiset kuitenkin ovat viime aikoina joutuneet vetäytymään Gaddafin määräämien kohtuuttomien maksujen vuoksi.

Vakuutumme miehen puheista siinä määrin, että teemme kaupat kolmesta huippuyksilöstä 4000 drakhman vaatimattomaan hintaan. Kaupanteon jälkeen valokuvaamme verstaan ja miehet huolellisesti mahdollisia reklamaatioita silmällä pitäen. Miehillä ei ole mitään tätä vastaan. ”You’re welcome, we have no secrets here.” toteaa tämä puheliaampi kaveri.

Poistumme sieninemme Pothian sataman vilinään ja suuntaamme kohti Patriksen kauppa, josta olemme ajatelleet tehdä jo hieman tuliaisostoksia. Patris on parhaillaan pakkaamassa elintarvikelaatikkoa lähetettäväksi pojalleen, joka kuulemma opiskelee yliopistossa Romaniassa. Laatikko sisältää suurin piirtein samoja ruoka-aineita, joita itsekin aiomme pakata kotiin vietäväksi.

Muun keskustelun lomassa Patris kertoo, että kalastuskausi alkoi eilen 1.10. Se selittää satamassa näkemämme monet kalastusalukset ja poikkeuksellisen vilinän, kun lasteja purettiin ja vietiin satamarakennuksiin punnittaviksi.

Silmäilemme ympärillemme kaupassa samalla kun puhelemme Patriksen kanssa, mitä kaikkea täältä kannattaisi mukaan pakata ja kuinka paljon. Paitsi käsivoimat, rajoittavana tekijänä vastaan tulevat myös lentomatkatavaroiden painorajoitukset, ei niinkään tuontirajoitukset. Patrikselta pakkaamme mukaan dolmadeksia muutaman purkin, runsaasti viinietikkaa ja yhden pullon sitruunamehua. Patriksen vaihtokassasta ei löydy sopivaa rahaa, joten jäämme jälleen velkaa.

Seuraavan bussin lähtöön on aikaa puolisen tuntia, joten kävennelemme tutkimaan kauppakojuja läheiselle satamalaiturin suuntaiselle kadulle. Krisse ostaa vanhalta kauppiaalta viikunoita ja paahdettuja pähkinöitä, jotka vuorotellen popsittuina maistuvat ihan mukavilta ja mussuttelemme niitä bussin saapumiseen asti.

Myrtiesissä sitten vietämme koti-illan ja yritämme syödä ruokakaappia ja jääkaappia tyhjäksi. Pohdimme jo pakkaamisen yksityiskohtia ja menemme aikaisin nukkumaan.

Tiistai 3.10.

Dolmadakia á la Patris

Tiistai on jälleen viileä ja tuulinen päivä, jolloin parasta ajanvietettä on lähteä heti aamusta kaupunkiin ostoksille. Iltapäivällä yleensä onkin jo niin lämmin, että kaupunkimatkan rasituksista on mukava toipua rannalla löhöilemällä.

Tällä kerralla pääsemme Pothiaan päin kohtuullisen sujuvasti jo ensimmäisellä bussilla, johon pyrimme.

Pothiassa käymme maksamassa Patrikselle eiliset ostoksemme, tällä kerralla olemme varanneet sopivaa rahaa. Pienen juttutuokion jälkeen poistumme kaupungille vakaana tarkoituksenamme ostaa kreikkalainen aapinen.

Osummekin juuri sopivaan kirjakauppaan, jossa vanhempi kirjakauppias oivaltaa pienen selittämisen jälkeen, mistä on kysymys. Hyllystöjen uumenista hän kaivaa esiin uniikkikappaleen jonkun Ateenan yliopiston professorin laatimaa kirjaa ”Kreikkaa ulkomaalaisille”. Kauppiaille melko epätyypillisellä tavalla hän moittii kirjaa jossain määrin vaikeaselkoiseksi - se kun ei sisällä sanaakaan muuta kuin kreikkaa. Hän tarjoaa kirjaa tonnilla, jos vain suinkin kelpaa, ja kelpaahan se. Lupaamme palata takaisin romaaniostoksille vuoden kuluttua, kun hallitsemme kielen täydellisesti.

Muutaman askeleen päässä kirjakaupasta on ortodoksishenkinen krääsäkauppa, jossa ikonien ja muiden kirkonsisustusesineiden seassa hoksamme samanlaisia grillivartaita, joita meillä on muutama ennestään. Haluamme, Krisse siis haluaa, välttämättä saada pari lisää, ja Krisse painuu vartaat tanassa sisälle kauppaan, johon juuri aikaisemmin on astunut muuan igumeeni työasussaan. Viivytyään kaupassa omituisen pitkään hän kertoo kauppiaan olleen omituisen haluton myymään hänelle mitään. Ehkä kauppa oli alan ammattilaisille tarkoitettu noutotukku.

Lopulta tilanteen oli todennäköisesti pelastanut Patmokselta hankkimamme Johanneksen Ilmestys / Apokalypsipaita, joka Krissellä oli yllään ja josta sekä kauppias että paikalla ollut igumeeni olivat ilmeisen kiinnostuneita. Paidan ansiosta Krissen osakkeet nousivat sen verran, että kauppias antoi armon käydä oikeudesta ja saimme vartaisiin muodollisen omistusoikeuden suorittamalla niistä pyydetyn hinnan.

Lähdemme kävelemään hissukseen Pothiasta pois päin sillä mielellä, että hyppäämme bussiin joltain pysäkiltä matkan varrelta. Osaamme suunnilleen arvioida bussin saapumisajan, koska Pothiasta ne tavallisesti lähtevät täsmällisesti.

Erästä kadunvarren kaupasta ostamme kilon peltipurkin paikallista hunajaa, joka sekin oli ostoslistallamme jo kotoa lähtiessä. Hunajan osto käy huomattavasti helpommin kuin grillivartaiden, kauppias vieläpä pyyhkäisee pölyt purkin päältä ikään kuin kaupantekijäisiksi.

Jos menomatka kaupunkiin kävi suhteellisen juohevasti, takaisin tullessa emme loppujen lopuksi päässeet bussiin lainkaan, vaan käveltyämme ensin Horan kylään asti (ihan omasta halusta paikkoja katsellen) odottelimme siellä bussia puolisen tuntia. Bussi saapuikin melkein ajallaan, tuskin edes varttia myöhässä, mutta oli tupaten täynnä. Emme ahtaudu bussiin, vaan otamme seuraavan kimpptaksin, joka 700 ränkylällä vie meidät nopeasti ja mukavasti Myrtiesiin. Taksissa on ennestään paikallinen vanhempi pariskunta, joka havaintomme mukaan maksoi kyydistään saman seitsemänsataa kuin mekin.

Iltasella puhumme ruoanlaittoasioista Patriksen kanssa ja saamme häneltä naruun pujotettuja kuivattuja viininlehtiä kääryleiden tekoa varten. Tästä syntyy pieni ongelma, koska lehdet ovat äärimmäisen hauraita. Miten ihmeessä saamme ne ehjänä kotiin. Patris ehdottaa, että kostutamme lehdet matkan ajaksi ja kuljetamme ne aivan tavallisessa muovikassissa. Kokeilemme kostuttamista, mutta tuntuu siltä, että lehtien säilyminen ehjänä on silti epävarmaa.

Viininlehtien käyttöönottoa varten Patris antaa seuraavan ohjeen: kuumennetaan kattilallinen vettä kiehuvaan, laitetaan tarvittava määrä lehtiä veteen 2-3 minuutiksi ja ongitaan ne vaikkapa reikäkauhalla pois. Tämän käsittelyn jälkeen lehdistä voi rullata dolmadeksia. Maailman parhaat dolmadekset muuten valmistaa rouva Patris - jos et usko, kysy vaikka herra Patrikselta.

Dolmadakia Patriksen mukaan

300 g jauhelihaa
 3/4 kupill. riisiä
 2-3 sipulia
 2 tomaattia
 2 kynttä valkosipulia
 1-2 tl minttua
 suolaa, pippuria, oreganoa
 sitruunamehua
 voita ruskistamiseen

Ruskistetaan jauheliha kasarissa, lisätään hienoksi silputtu sipuli, valkosipuli, riisi, hienoksi pilkottu tomaatti, minttu ja muut mausteet. Lisätään vettä n. kupillinen. Annetaan kiehua hiljalleen n. 15 min. Jäähdytetään seos.

Laita n. parin teelusikallisen verran täytettä viininlehden tyviosalle, muotoile täyte prinssinakin muotoiseksi pötkyläksi ja rullaa seuraavasti: käännä tyviosa täytteen päälle, käännä molemmat

reunat keskelle täytteen päälle ja rullaa kiinni.

Vuoraa uunivuolan pohja parilla viininlehdellä, asettele kääryleet tiiviisti vuokaan useaan kerrokseen. Kaada kääryleiden päälle hieman vettä sekä sitruunamehua, peitä vuoka kannella (tarvittaessa kääryleiden päälle voi laittaa painon jotteivat ne aukeaisi), ja kypsennä uunissa

150 - 175 asteessa n. 1 ½ tuntia.

Tarjoillaan alkuruokana tai iltapalana retsinan kera.

Keskiviikko 4.10. Agios Panthelimonas

Se on sitten viimeinen varsinainen lomapäivä. Huomenaamulla tähän aikaan ollaan jo bussissa matkalla Pothiaan.

Onneksi ryhdymme juttusille naapurihuoneiston porukan kanssa, jotka tietävät kertoa Agios Panthelimonaksen luostarialueesta kävelymatkan, eli noin neljän, viiden kilometrin päässä Myrtiesistä. Lähdemme oitis patikoimaan sinnepäin ja perille päästyämme osoittautuukin, että alue onkin varsinainen keidas keskellä karua ja kuivaa louhikkoa.

Luostarialue sijaitsee Profitis Ilias -vuoren kupeessa. Ennen luostarin portteja on melko laaja asfaltoitu pysäköintipaikka, joka yhdessä tiheän mäntymetsän kanssa luo miellelyhtymää perinteisestä suomalaisesta tanssilavamiljööstä. Parkkipaikalla seisten voi nähdä osan männiköstä kohoavista rakennuksista, mutta täyden kuvan alueesta saa vasta käveltyään metsän läpi luostarin keskusaukiolle.

Luostarialueella on kolme erillistä kirkkoa, joista yksi on pieni harmaakivikappeli, jollaisia Kreikassa harvemmin näkee. Takana kohoavaa jyhkeän harmaata vuorensinää vasten kirkko näyttää erityisen kauniilta. Toiset kaksi kirkkoa ovat perinteisiä sinivalkoisia, kuten alueen muutkin rakennukset.

Kirkot on rakennettu vuorenrinteeseen kukin omaan kerrokseensa. Ensimmäisessä kerroksessa on suurin rakennus, jossa näyttäisi yläkerroksissa olevan munkkien asuintiloja. Mainittu harmaakivikirkko on toisella tasanteella ja aivan huipulla on vielä pieni valkoinen kappeli. Sen pihalla oleva erillinen kellotorni on itse asiassa ainoa osa luostarialueesta, joka näkyy kunnolla ulospäin aina päätielle asti - muistan joskus linja-auton ikkunasta kiinnittäneeni siihen huomiota.

Hetken aikaa paikkoja kierreltyämme lähdemme käventeleiksimään takaisin Myrtiesiin päin. Matkalla ihmettelemme maastoon maalattuja pienen omakotitontin kokoisia ruutuja. Viivat on maalattu alatielle asti, jossa kulmat on merkitty pienen kivikasan ympäröimillä rautanauiloilla. Onko täällä tosiaan kaavoitustyö menossa, vai mistä on kysymys. Ehkäpä seuraavan kerran tänne tullessamme paikalle onkin rakennettu moderni kerrostalolähiö automarketteineen ja liikekeskuksineen.

Loppupäivä rannalla imemässä vielä viimeiset aurinkoenergian rippeet kroppaan. Krissen kertoman mukaan rouva Patris tyttäreineen on myöskin käynyt rannalla ja uimassa joka päivä aivan näitä tuulisempia ja viileämpiä viime päiviä lukuunottamatta.

Syömässä käymme Melitsahasin sataman suunnalla erinomaisessa Symposium-nimisessä ravintolassa, jonka tsatsiki poikkosi edukseen muualla nauttimistamme. Kokeilemme alkupaloina myös vihreän chilipippurin, valkosipulin ja oliiviöljyn sekaista mössöä, joka paikan kokojyväleivän kanssa muodostaakin oivallisen kombinaation. Pääruokana syömme mussakan ja stifadon, jotka nekin ovat ehdottomia huipputuotteita. Kaiken kukkuraksi lasku on vain 3400 ränkylää, jota pidämme niin alakanttiin laskettuna, että tärytämme onnen huumassamme viissatosen tipiksi. Siitä huolimatta ateria on yksi matkan halvimmista.

Ruoan jälkeen käymme vielä kreikkalaisella kahvilla. Huolimatta nuoren omistajaperheen nahisteluista ja liian kovaaäänisestä musiikista viivymme pöydän ääressä pitkään, vaikka ilta ei olekaan erityisen lämmin - parikymmentä astetta kuitenkin.

Illemmalla pakkaamista. Patris hyvästelee omasta puolestaan ja toivettelee pikaista jälleennäkemistä, viimeistään ensi syksynä, ja me yhdyimme toivomukseen täysin. Rouvalta saamme vielä Kreikkakalenterin, jonka taakse hän kirjoittaa perheen Pothian osoitteen. Lopuksi Krisse poseeraa Patriksen, rouvan ja Papadis -tyttären kanssa.

Huomaamme pyytää myös viininlehtiä varten pahvilaatikon, jota sopivasti muotoilemalla saamme reppuun mahtuvan, suojaavan kuljetuspakkauksen.

Torstai 5.10.

Χαιρετε Καλυμνο !

Mitä kaikkea naapurustossa on tapahtunut kuluneen kahden viikon aikana? Vastapäinen rakennustyömaa on edennyt siihen vaiheeseen, että lietekaivot on valettu tulevan rakennuksen alle. Samaan rakennustyömaahan kuuluvia puolivalmiita rakennuksia on pintakäsitelty rappaamalla. Työmaan oheen on ilmestynyt kyltti, jossa rakennuksia tarjotaan halukkaiden hotelli- ym. -yrittäjien ostettavaksi.

Delfini -hotellin portaat alkavat olla käyttövalmiina.

Myrtiesin vilinä alkaa hiljentyä ja talot tyhjäntä. Uusia Politei -kilpiä (myytävänä) on ilmestynyt sinne tänne.

Herkät ja haikeat jäähyväiset. Lähtö hotellilta 8.15. Rouva Patris ja Papadis halailivat ja jäivät vilkuttelemaan hotellin portaille. Tuttu bussimatka Pothian satamaan ja eikun samantien pienehköön puupaattiin ja kohti Kosia. Tuulet ovat meille maakravuille suotuisasti tyyntyneet ja matka sujuu

erittäin mukavasti, itse asiassa ilma on niin kaunis, että tässä voisi samantien risteillä vähän pitempäänkin.

Mastihariin kuitenkin rantaudutaan ja siitä sujuvasti ja tehokkaasti taas bussilla lentokentälle. Nyt täytyy tässä erityisesti mainita, että Kosin lentokentän tax-free -myymälä on varsin monipuolinen. Tarjolla on pakollisten verovapaiden valikoimien lisäksi runsaasti paikallisia erikoisuuksia. On oliiveja, hunajaa, kohtuullinen viinivalikoima, erilaisia makeisia ja keksejä ja vielä kylmäkaapissa juustoja ja leikkeleitä. Koska olemme jo ostoksemme tehneet, emme edes jaksa kovin perusteellisesti perehtyä myymälän sisältöön. Pari purkkia oliiveja sentään on pakko ottaa, kun vielä hinnatkin ovat kohtuullisia.

Ostosten lomassa ja jälkeen rupatteleimme Jyväskylältä kotoisin olevan pariskunnan kanssa ja vaihdamme kokemuksia.

Yhteenveto Kalymnoksesta

Monessakin mielessä Kalymnos täyttää paratiisin tunnusmerkistön. Siellä leipä myydään leipäkaupassa, liha lihakaupassa ja pesusienet pesusienikaupassa. Varsinaisia supermarketteja ei ole, vaikka monenkin putiikin seinässä niin lukee. Ihmiset ovat vielä suhteellisen turmeltumattomia ja voisi ennustaa, että saaresta ei koskaan tulekaan Rodoksen kaltaista turistiryssä; siihen eivät paikalliset resurssit kerta kaikkiaan riitä. Sitä paitsi saari ei ulkoiselta olemukseltaan välttämättä viehätä massaturismin tottuneita ulkomaalaisia. Rannat ovat kivikkoisia, luonto niukkaa ja englantia puhutaan vielä vain harvassa paikassa ja pääsääntöisesti huonosti. Suomea ei puhu kukaan (tosin joku oli ehtinyt herra Patrikselle opettaa sanan ”huomenta”).

Kokemuksemme mukaan Kalymnoksen yöelämäkin on varsin niukkaa. Yökerhoja tai kasinoja ei löydy edes Pothiasta, pienemmistä kylistä nyt puhumattakaan. Suurin osa hotelleista on niin pieniä, etteivät ne pysty majoittamaan kovin suuria joukkueita kerralla, joka osaltaan saa remuisat ryhmät pysymään poissa saarelta. Kovin vilkkaaseen elämänmenoon tottunut turisti sitä paitsi pitkästyi Kalymnoksella melko nopeasti ja herkkähiپیäisimmät varmasti vierastavat hanoista tulevaa merivettä.

Jotta omalta vaatimattomalta osaltamme olisimme mukana myötävaikuttamassa Kalymnoksen tulevaisuuteen Kreikan saariston rutikuivana, mutta aitona ja alkuperäisenä helmenä, olemme päättäneet haukkua, mollata ja parjata sitä kaikissa mahdollisissa käänteissä ja varsinkin, jos joku erehtyy kysymään millaista siellä oli:

Jaa että Kalymnosko?! Aivan sairaan kamala paikka. Rannat on inhottavia laavakivirantoja, joista on ihan mahdoton päästä ehjin nahoin uimaan, varsinkin kun merisiilejä on pohja täynnä - joo, ihan sellaisena tasaisena mattona. Ei silti, että uimaan tekis mielikään, kun se vesi on semmoista viemärihietteen ja jäteöljyn sekaista moskaa. Niin ja kun vielä aina myrskyä, ihan semmoisia kivitalon korkuisia aaltoja jatkuvasti hakkaa siihen rantalouhikkoon. Ja onhan se tosiaan aika kuvottava se haju... Mutta kuka siellä rannalla muutenkaan viittisi myrskyn silmässä aikaansa kuluttaa, tihkusateessa - jos sattuu lämmin ilma olemaan, tavallisesti tulee kyllä räntää. Joskus kuuskytluvulla on kuulemma viimeksi paistanut aurinko, ajatella... Ja ne ihmiset, tieteks, niin vittumaisia. Aina ovat nälvimässä ja huutelemassa ties mitä räävittömyyksiä ja jos vaikka tietä kysyt, niin heti ollaan käsi ojossa pyytämässä maksua. Koko ajan saa pitää kiinni tavaroistaan, kun niitä pikkurikollisia on joka paikassa. Niitä on melkein yhtä paljon kuin niitä poliiseja. Nehän ne vasta ilkeitä onkin, varsinkin ulkomaalaisille yleensä ja suomalaisille aivan erityisesti. Heti kun astut Pothiassa satamalaiturille, joudut niitten silmätikuksi. Hyvä jos muutaman askeleen ehdit ottaa, kun jo viedään putkaan. Tietty parempi sekin, on sentään katto pään päällä. Nähkääs, niillä on siellä semmoinen tapa, että sanotaan vaan että juu juu, tervetuloa tänne meidän hotelliin, mutta ei siellä mitään hotellia ole. Ne vaan kerää sillä lailla rahat pois tyhmiltä turisteilta. Siinä sitä sitte olisit taivasalla matkalaukkuinesi, jos ei olis jo varastettu, nii... että parempi on vaan sitten suosiolla mennä sinne putkaan. Vaikka ankeeta se tietty on sielläkin, rottien ja skorpionien ja kaiken maailman liskojen seassa, kun ei ruokaakaan anneta. Mut onneks se on vaan se viikko. Juu..u, vaikka kuinka olis varattu kaks viikkoa, viikko niillä on maksimi siellä, niillä on oikein semmoinen laki. Niin, vaikka ruokaa ei annetakaan, niin vettä sentään riittää - mut se on sitä merivettä, ei sitä voi juoda...ainakaan tyhjään vatsaan... Mutta eipä siellä muuta ole, suolavettä vaan, etkös sää oo

kuullu että se Kreikan saariston kuivin saari. Sitä se tarkoittaa, niinkun yhteen aikaan Suomessakin oli niitä kuivia kuntia, ei sieltä saa kaljaa eikä mitään. Väkevämmistä nyt puhumattakaan. Aina pitää mennä jollekin muulle saarelle juomaan, vaikka Rodokselle....

Lämpötilat Myrtiesissä loman aikana

Päivä	Päiväys	aamu	päivä
torstai	21.9.1995	23	29
perjantai	22.9.1995	22	27
lauantai	23.9.1995	23	28
sunnuntai	24.9.1995	22	29
maanantai	25.9.1995	19	24
tiistai	26.9.1995	19	25
keskiviikko	27.9.1995	21	21
torstai	28.9.1995	20	26
perjantai	29.9.1995	23	27
lauantai	30.9.1995	23	26
sunnuntai	1.10.1995	19	25
maanantai	2.10.1995	18	19
tiistai	3.10.1995	16	20
keskiviikko	4.10.1995	16	22
torstai	5.10.1995	18	25
Keskilämpö		24,87	°C

Kalymnoksen lämpötilojen kehittyminen loma-ajan funktiona